

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Institut mezioborových studií Brno

**Extremismus a jeho gradující tendence v současné
společnosti**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Alena Plšková

Vypracoval:

Marian Moravec

Brno 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Extremismus a jeho graduující tendence v současné společnosti“ zpracoval samostatně a použil jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů literatury, který je součástí této bakalářské práce.

Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

V Brně dne 19. 04. 2011

.....

Maria Moravec

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Aleně Plškové za vedení velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

Marian Moravec

OBSAH:

ÚVOD	3
1. Extremismus, radikalismus a terorismus	5
1.1 Vymezení pojmů a forem extremismu, radikalismu, terorismu a jejich metod a prostředků	5
1.2 Historický vývoj extremismu, radikalismu a terorismu	8
1.3 Vývoj extremistické scény v ČR po roce 1989	11
1.4 Projevy a možné hrozby extremismu, radikalismu a terorismu	15
2. Psychologické aspekty extremismu	18
2.1 Psychologické motivy k extremismu	18
2.2 Mládež, jako specifická sociální skupina	22
2.3 Dispozice osobnosti a vnější motivy	24
3. Sociální aspekty extremismu	29
3.1 Role masových médií a možnosti internetu v rámci extremismu	29
3.2 Financování extremistů a jejich politické ambice	32
4. Extremismus a právo	38
4.1 Trestné činy spojené s extremismem	38
4.2 Práva a svobody občanů	41
4.3 Boj proti extremismu	43

5. Praktická část	47
5.1 Metody, cíle šetření a stanovení hypotéz	47
5.2 Vyhodnocení dotazníku	49
5.3 Analýza zjištěných výsledků	58
ZÁVĚR	59
RESUMÉ	61
ANOTACE	62
SEZNAM LITERATURY	64
PŘÍLOHY	66

Úvod

Jako téma mé bakalářské práce jsem si vybral „Extremismus a jeho graduující tendence v současné společnosti“ – toto téma je pro dnešní dobu velice příznačné. Celý svět žije v neustálé hrozbě před islámským terorismem od 11. září 2001.

Ani naše extremistická scéna nás nemůže nechat být klidnými. Po zásazích policie je patrná snaha, převážně pravicových extremistických skupin nevystupovat na veřejnosti. Nebylo by správné domnívat se, že zanechaly svých aktivit a že z jejich strany nehrozí již žádné nebezpečí jen proto, že jejich činnost se v současné době ve sdělovacích prostředcích neobjevuje tak často. Akce se konají často na soukromých pozemcích, v soukromých restauracích apod.

Tato témata jsou stále aktuální a jsou předmětem živých diskusí, rozhovorů a polemik jak u široké veřejnosti, tak i u politických zástupců jednotlivých států. Z výše uvedeného můžeme vyvodit závěr, že problém extremismu a terorismu se netýká jen některých států, ale nás všech, a jde tedy o globální záležitost.

Abychom správně pochopili souvislosti, nebezpečí a všechny problémy, které se ukrývají za těmito termíny, museli bychom strávit spoustu času studiem velkého množství odborné literatury. To by ovšem nestačilo, neboť bychom museli promítnout naše vědomosti a znalosti do současného politického a ekonomického vývoje.

Pro zpracování bakalářské práce jsem zvolil jednoduchý a obecný způsob, aby převážně učňovské mládeži a začínajícím policistům poskytla námět k diskuzi o problematice současného extremismu, terorismu a radikalismu nejen v naší republice, ale v celém světě. Při zpracování teoretické části bakalářské práce jsem využil obsahovou analýzu dostupných materiálů a v praktické části jsem pro zjištění empirických dat ze sociologického šetření vybral dotazníkovou metodu.

Obsahem první části této práce je vysvětlení pojmu extremismus, radikalismus a terorismus, nastínění stručného vývoje, možných hrozeb a projevů. Dále jejich vliv na bezpečnostní politiku. Druhá část práce je zaměřena na psychologické aspekty, ve třetí části je extremismus analyzován z pohledu sociálního. Zde se věnuji roli masových

médií a to jak roli pozitivní, tak roli negativní, především vlivu a možnostem internetu. Čtvrtá část je zaměřena na nárůst projevů extremismu, právní aspekty této problematiky, včetně právních norem a legislativy postihující tuto oblast. Pátá závěrečná část je věnována drobnému sociologickému průzkumu zaměřenému na zjištění pohledu a postojů středoškolské mládeže k projevům extremismu.

Problematika, o které píše, je velmi široká a nebylo v mých silách obsáhnout celé území České republiky, a proto jsem se zaměřil na město Vysoké Mýto, kde je v současnosti škola, na které jsem studoval a nyní na této škole studuje i moje dcera. Této problematice bych se rád věnoval v budoucnu obšírněji.

1. Extremismus, radikalismus a terorismus

1.1 Vymezení pojmů a forem extremismu, radikalismu, terorismu a jejich metod a prostředků.

Vymezení pojmu extremismu není do dnešního dne jednotně stanoveno. Poprvé se tento pojem dostal do slovníku společenských věd ve druhé polovině dvacátého století.

“Z následně vymezeného etymologického původu vycházející z latinsko-řecké kombinace slov a doby, kdy byl Řím brán jako střed impéria, můžeme ke slovu „extrémní“ jako protiklad užít slovo „umírněný“. V této době pojem „extremus“ (nejzazší) v latině označován nejdéle ležící pozici. Takové označení distančních vztahů bylo brzy přeneseno i na „hraniční situace“ v jiných oblastech. Sílu nejvíce nenapjaté pozice vytváří i řecký „trema“ („otevření“, „štěpení“, „zlom“). V kontextu řecko-latinského „kombinovaného pojmu“ by byl extremistou člověk, který se vzdálil od bodu měření centrifugálním distančním procesem ze společenství (vystoupením z polis prostřednictvím „trema“) a s tímto společenstvím aktivně bojuje prostřednictvím „proti-ideologie“.“ (MAREŠ, 2003, s. 20)

Další varianty tohoto slova se vyskytují ve francouzském jazyce v třináctém století, v patnáctém století v Anglii a v Německu je výskyt tohoto slova prokázán až v osmnáctém století. Od devatenáctého století, po rozšíření v britském politickém tisku patřila slova „extremist“ a „extremism“ označování netolerantních a nesmiřitelných pozic stejně jako u „radikalismu“.

Podle německých politologů Backese a Jesseho extremismus jako souhrnný pojem pro politické síly na koncích pravo-levicového spektra první použil pravděpodobně francouzský publicista Maxime Leroy ve studii z roku 1921 „Les techniques nouvelles du syndicalisme“ v souvislosti se situací po říjnové revoluci v Rusku. (MAREŠ, 2003)

Politologové vnímají extrém jako výraznou politickou výstřednost, lze ho najít tam, kde se nabízí jednoduchý a jednoznačný recept k uspokojení cílů a zájmů konkrétní sociální skupiny, společenské vrstvy či národa. Jedná se o nekompromisní a vyhraněné

politické postoje útočící na demokratické zřízení, nebo jeho modifikaci a to za pomoci prostředků, které zacházejí za právní rámec státu. Bylo, byl však chybou každého antidemokrata považovat za extremistu.

V rámci resortu MV ČR jsou pojmem extremismus označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. (<http://www.gymcv.cz>)

Formy u extremismu rozlišujeme podle jeho zaměření a to na extremismus pravicový, levicový, nacionalistický, ekologický či nábožensky fundamentalistický.

Metody extremismu pak můžeme rozdělit na historický revizionismus, sociální demagogii, aktivismus a podporu verbálního až fyzického násilí vůči oponentům a vůči předem definovaným sociálním skupinám a konspirativní teorii.

Mezi prostředky, které využívají extremisté k propagaci jejich myšlenek a idejí, demonstraci jejich síly, jednoty a odhodlání patří: pořádání letákových akcí, koncertů, demonstrací, veřejných shromáždění a pochodů. Dále využívají prostředky, které jsou založeny na projevech a hrozbě násilí, kde účelem je buď přímo odstranit, nebo potlačit či zastrašit nesympatizující subjekty, kterými jsou jednání směřující proti životu a zdraví, proti občanskému soužití, jednání obecně nebezpečné, jednání směřující proti svobodě, majetku a lidskosti.

Co se týká radikalismu, lze zjednodušeně napsat, že v anglicky mluvících zemích je radikalismus synonymem ke slovu extremismus, kdežto v německém akademickém prostředí došlo k určité diferenciaci těchto pojmů. Zde můžeme radikalismus ultrapravice i ultralevice, alespoň v německém prostředí, zařadit mezi demokratický střed a extremismus, kdy radikalismus řadíme do ještě ústavně-konformního spektra, definovaného demokratickým řádem a tvoří jakýsi přechod mezi těmito spektry. V tomto slově je obsažen latinský výraz „radix“ který označuje „kořen, původ či základ“, původně se jim označoval boj za změnu společenskému systému a to boj proti panství šlechty.

Radikalismus tvoří kritické postoje hlásající změnu či zlepšení daných politických, nebo jiných poměrů. Tyto postoje nehlásají odstranění demokratického politického systému a nevyužívají prostředků nad rámec právního státu. Pohybují se na okraji ústavního rámce.

Formy radikalismu rozlišujeme na pravicový, který představuje souhrn pozic nacionalistických, tradičně konzervativních, autoritářských a populistických. Tyto formy jsou charakteristické svým negativním postojem proti všemu cizímu a nepřátelstvím vůči přistěhovalcům a sjednocování Evropy. Dále na levicový, snažící se o prosazování reformy nerevoluční cestou a změnu společnosti. Tento hlásá radikální sociální a ekonomické programy, prosazuje antievropské postoje a staví se negativně k jakémukoli nadnárodnímu spojování.

Jako prostředky radikalismus volí, protesty, demonstrace, veřejné shromáždění, letákové a petiční akce, stávky, blokování komunikací a veřejného prostoru, propagandistické jednání, výrobu a distribuci tiskovin a předmětů propagující radikalistické cíle a ideje, rušení či jiné zásahy do průběhu povolených demonstrací odpůrců.

Slovo terorismus je odvozeno od latinského výrazu *terrere*, což v překladu znamená postrašit, vyděsit. Moderní společenské slovníky je začaly používat prostřednictvím francouzského jazyka ve čtrnáctém století. V roce 1528 je pak zaznamenáno použití v anglickém jazyce. Do dnešní doby existuje značné množství vysvětlení tohoto termínu, jen Smith uvedl, ve své knize *Politický terorismus*, 109 různých definic vymezující pojem terorismus, které většinou chápou jako podstatu terorismu plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící jako prostředek k dosažení cílů. V současné době můžeme mluvit však i o terorismu náboženském, sociálním, motivovaném kriminalitou a drogami. Obecným cílem je pak změna politické situace a ovlivnění směru jejího vývoje, snaha prostřednictvím násilí zdiskreditovat vládu a přesvědčit veřejné mínění o její zkorumpovanosti, slabosti a neschopnosti. Terorismus však není obecně chápán jako čin jednotlivce, ale většinou jako akce skryté malé skupiny. Je brán jako nejkrajnější forma extremismu, v podstatě můžeme říci, že ne každý extremističtina je zároveň i terorista.

K účelu této práce postačí, když zde rozdělíme základních metod a prostředků terorismu jen vyjmenuji.

Terorismus lze rozdělit podle působnosti:

- na vnitřní, který se dále člení na státní, revoluční, městský, venkovský a mezinárodní rozdělení na separatistický a koloniální.

Podle cíle na:

- politický dělí se dále na islámsko-fundamentalistický, nábožensky etnických, nacionalistický, extremistický terorismus a dále na kriminální, psychotický, subverzní (podvratný) terorismus, sociální terorismus, ekonomický terorismus, ekologický terorismus, narkoterorismus, elektro terorismus, jaderný terorismus, superterorismus (kdy teroristé používají zbraní hromadného ničení), konvenční (klasický) terorismus a nekonvenční terorismus.

Mezi metody terorismu můžeme zařadit použití hrozby násilí, provádění provokativních útoků, využívání maximálního překvapení, výběr cílů z hlediska propagandistického využití, snahu o maximální publicitu a ignoraci legitimních práv nezúčastněných osob.

Jako prostředky k dosažení svých cílů volí teroristé bombové útoky, a to proti osobám, symbolickým cílům, významným cílům, dále používají série útoků, hrozby použití výbušného zařízení a atrapy výbušných zařízení. Dalšími prostředky jsou zadržování rukojmích, únosy, zastrasování a hrozby, vydírání, sabotáže a rozvratné operace, dezinformace a propaganda a v neposlední řadě vraždy významných osob. (BÁRTA, 2003)

1.2 Historický vývoj extremismu, radikalismu a terorismu na území evropského kontinentu

Tak jak bylo uvedeno v předcházející kapitole, všichni teroristé jsou zároveň představitelé nejen extremistických, ale i radikálních idejí a názorů. Proto můžeme do jisté míry vycházet velice obecně z historie terorismu při objasňování historického vývoje radikalismu a extremismu.

Začátek historického vývoje a počátek terorismu v rámci Evropského regionu, můžeme nalézt již v devatenáctém století v souvislosti s Bakuninovým radikálním revolučním anarchismem a následně založenou organizací Narodnaja volja (1879 – Vůle lidu), které se povedlo úspěšně zorganizovat a provést bombový atentát

na tehdejšího ruského cara Alexandra II. dne 1. 3. 1881. Některé radikální myšlenky šířili již monarchomachové, středověcí myslitelé, hlásající tezi, že v zájmu lidu je možné odstranit špatného panovníka i fyzickou likvidací a Marx uváděl při svých projevech, že násilí je porodní bába pokroku.

Dalším takovým teroristickým činem je atentát spáchaný na arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este, dědice habsburského trůnu a císařství v tehdejší hlavní město Bosny a Hercegoviny v Sarajevu. Tento čin provedla pod vedením srbských důstojníků, konspirativní organizace s názvem Ujedinjenje ili smrt, což v překladu znamená Sjednocení nebo smrt, známá také pod názvem Crna ruka (Černá ruka), někdy se taky uvádí Mladá Bosna.

V roce 1919 byla založena jedna z nejznámějších teroristických organizací IRA (Irská republikánská armáda), po drastické odezvě britské armády na neúspěšné Velikonoční povstání, které bylo vyvoláno organizací Irských dobrovolníků dne 24. 4. 1916. Organizace má přímé vazby na politickou stranu Sin fein (My sami). Boj organizace IRA je dlouhodobý a probíhá již od období 1. světové války za účelem sjednocení Irského ostrova pomocí bombových i jiných útoků.

V Sovětském svazu vládl v letech 1924 – 1953 diktátor Josef Vissarionovič Stalin, který zde provozoval ničím neomezený státní teror, který spočíval v násilné kolektivizaci, týrání svých odpůrců v táborech nucených prací a jejich popravách. Tento ruský diktátor má na svědomí, za období svého vládnutí, životy miliónů lidí.

Na milióny lidských obětí má také na svědomí nacionálně socialistická politika říšského kancléře Adolfa Hitlera a průběh 2. světové války, ať již na životech zajatých vojáků, povražděných civilistů nebo obětech holocaustu způsobené terorem jednotek SS, vojsky Wermachtu či spojeneckými armádami nebo partyzánskými skupinami.

V průběhu okupace Řecka Německem v letech 1941 – 1944 byla vytvořena Komunistickou stranou organizace s názvem Lidová armáda národního osvobození (ELAS), která měla za úkol zabezpečit komunistickou nadvládu nad Aténami po odchodu Němců, tím že pomocí teroristických akcí měla zlikvidovat nekomunistický odboj. Komunistický terorismus byl na hlavu poražen na přelomu roku 1948 -1949, kdy armáda při útoku na jejich základnu na hoře Grammos zabila na devět tisíc teroristů.

Další teroristická organizace vznikla dne 1. 4. 1955, jednalo se o Národní organizaci kyperských bojovníků (EOKA). Ve své tříleté teroristické činnosti, ve snaze vyhnat z ostrova Kypr Brity a tento ostrov připojit k Řecku, spáchala EOKA 1.782

bombových útoků, které měly za následek smrt asi 104 vojáků, 50 policistů, 238 civilistů a 90 členů své skupiny.

Čtyři roky nato byla studenty v Bilbau v roce 1959 založena teroristická organizace Baskická vlast a svoboda (ETA), s cílem dosáhnout baskické nezávislosti. O devět let později začala se svojí revoluční válkou a od té doby zavraždila přes osm set lidí a vyhlášené příměří z roku 1998 vydrželo necelé dva roky, když 21. 1. 2000 zavraždila pplk. Pedra Antónia Blanca Garcia. V současné době vyhlásila příměří, již třetí v pořadí, kdy v prohlášení vyhlásila, že chce svých cílů dosáhnout demokratickou cestou.

V Německé spolkové republice vznikla dne 5. 6. 1970 pod vlivem radikálních myšlenek sociální revoluce ultralevicová teroristická organizace Frakce rudé armády (RAF). K jejímu vzniku předcházely samostatné jednotlivé akce, kdy jednou z posledních byl požár dvou obchodních domů z noci 2. na 3. 4. 1968 ve Frankfurtu nad Mohanem. RAF, patřila svého času díky palestinské pomoci k jedné z nejlépe organizovaných teroristických organizací v Evropě.

Ve stejném roce jako RAF, vznikla v říjnu na území Itálie marxisticko-leninská teroristická organizace Rudé brigády (BR). Jejími zakladateli byli Curcio, Franceschini a Cagolová jenž chtěli cestou proletářské revoluce svrhnout v zemi kapitalismus. Svoji krvavou kampaň začali v roce 1977 sérií únosů, loupeží a vražd.

Poslední teroristickou organizaci, kterou zde chci uvést, nese název Přímá akce (AD). Jde o extrémně levicovou skupinu, která působila na území Francie v roce 1979 až 1987. Na jejím počátku se jednalo o spíše nesourodé sdružení aktivistů různého druhu, ale brzy se přetransformovala ve velmi dobře organizovanou extremistickou skupinu, která měla spojení na teroristy v celé Evropě i na Blízkém východě. Před tím, než se v roce 1989 Přímá akce rozpadla, si v rámci svého desetiletého působení připsala na své konto osmdesát pumových útoků, při kterých zemřelo pět lidí a padesát osm jich bylo zraněno. (BÁRTA, 2003)

1.3 Vývoj extremistické na našem území

Přesto, že se v této kapitole budu věnovat především vývoji extremistické scény na československém území po roce 1989. Vzhledem k tomu, že soudobý pravicový extremismus a radikalismus se odvolává na české a moravské dějiny, chci se nejprve krátce zmínit, jaký byl jejich vývoj do roku 1989.

Obecně jsou v Evropě za předchůdce současné ultrapravice považovány bonapartistické, antisemitské a autoritářské skupiny z konce devatenáctého a počátku dvacátého století. Na českém území lze v tomto směru považovat za zárodky pravicového extremismu především různé antisemitské proudy z tohoto období, i když je třeba mít na paměti, že antisemitské a protižidovské postoje byly vlastní široké části tehdejšího českého politického spektra. Příčinou byl i dobový náhled na Židy jako na spojence německého živilu, který byl hlavním nepřítelem českého nacionalismu, snažícího se o emancipaci v rámci habsburské monarchie. (MAREŠ,2003)

Ve třicátých letech byl náš stát demokratický, což bylo tehdy výjimkou ve středoevropském kontextu. Československo bylo v té době státem mnohonárodnostním, kdy většina obyvatelstva jiných národů nebyla příliš loajální k novému státnímu útvaru. To přinášelo řadu zahraničně politických i vnitropolitických problémů, přes tehdejší hospodářskou vyspělost a relativní respekt v mezinárodním prostředí. Zvenčí musel čelit náš stát územním nárokům Maďarů, Poláků a hlavně Němců vedených od roku 1933 Adolfem Hitlerem. Přes mocenské snahy jednotlivých stran, vznikla v letech 1920 – 1926 silná tzv. „pětka“, kdy důležité politické otázky projednávali zástupci pěti koaličních stran, agrární, národně demokratické, lidové, národně socialistické a sociálně demokratické. Po roce 1926 se do politiky začaly zapojovat i německé aktivistické strany ale v republice začaly působit i fašistické organizace. Odtržením extrémě levicového křídla Československé strany sociálně demokratické vznikla v roce 1921 Komunistická strana Československa, která jako hlavní představitelka ultralevice využila již zmíněných sociálních problémů k napadání demokratického systému republiky. Politická pluralita a roztržštěnost názoru v jednotlivých politických stranách, měly za následek, že český pravicový extremismus v první Československé republice byl jen okrajovým prvkem.

V období od 1. října 1938 až 14. března 1939, po podepsání tzv. mnichovské dohody, se zvedla značná vlna rozhořčení, nespokojenosti a zapříčinila změnu politického systému, kdy získaly vliv ve vnitropolitickém dění nedemokraté a antisemité. V tomto období je charakteristické pro pravicový extremismus a radikalismus to, že zde existoval pravicově-autoritativní režim a zvýšila se aktivita extremisticky fašistických sil.

Protektorát Čechy a Morava v letech 1939-1945 náležel k totalitnímu Německu. Je pravda, že měl přiznanou autonomii, ale ta byla pouze v teoretické rovině. V tomto období působilo prozatímní státní řízení v zahraničním odboji. Pravicový extremismus, se projevoval v daném období kolaborací, což byla činnost motivovaná pozitivním vztahem k okupantům a jimi nastolenému režimu s cílem dosažení oficiálně deklarovaných cílů Protektorátu Čechy a Morava a Velkoněmecké říše. Přesto všechno je velice zajímavé, že nacisté dlouho odmítali snahu českých kolaborantů bojovat přímo na frontě. V této době můžeme za teroristický čin označit i atentát na říšského protektora Heydricha v roce 1942, který je z našeho pohledu brán jako hrdinný vzdor Čechů proti okupantům.

Od konce druhé světové války, až do sametové revoluce v r. 1998 komunistická vláda nenechala žádný prostor na šíření radikálních či extremistických myšlenek a postojů. Každý nesouhlas a odpor proti totalitnímu systému byl důrazně potlačen dostupnými prostředky. Extremistická a radikální scéna vyvíjející se za železnou oponou, byla využívána při propagandě proti západní demokracii. Přesto u nás minimálně pravicový extremismus a radikalismus existoval. Z historického vývoje byl však nejslabší, kdy jeho činnost probíhala i v exilu. Nová forma pravicového extremismu se u nás objevuje na přelomu padesátých a šedesátých let, kdy mladí lidé, neovlivnění přímými tragickými prožitky války, napodobováním nacistického jednání provokovali komunistický režim. Nešlo tu o přímou propagaci nacistické ideologie, ale spíše o nevhodný recesismus. Jedním z mála snah o založení neonacistické organizace byl pokus Pavla Vítečka. Z počátku osmdesátých let je zaznamenána vyšší neonacistická aktivita brněnské skupiny Totenkopf a severočeské skupiny Wehrwolf. Za zmínku stojí i to, že v polovině osmdesátých let pronikla z Anglie do uzavřeného levicového bloku a tedy i k nám, skinheadská subkultura, která však neměla nic společného s fašistickými myšlenkami.

Rysem komunistického režimu bylo ostré vystupování proti fašismu, ale na druhé straně najdeme v jeho oficiální politice projevy antisemitismu a necitlivý přístup k Romům. (NEČAS, 1999)

Po listopadu roku 1989, kdy padl totalitní komunistický režim na českém území, zde byly vytvořeny podmínky pro vznik pluralitního demokratického systému, jehož součástí byly pravicově extremistické síly snažící se o zničení demokratického režimu. Tak, jak není snadné vymezit pojem extremismus, a určit hranici, kde končí pravicový radikalismus a začíná extremismus, je těžké vymezit a strukturovat ultrapravicové spektrum. Svou roli tu hraje velká heterogenita a současné vysoká provázanost ultrapravicové scény v České republice. Z této scény se však vykristalizovaly i skupiny mající konkrétní program a vyznačující se stabilní organizací. Tyto skupiny nabízejí jednoduchá řešení společenských problémů přes extremistickou ideologii a snaží se s ní oslovit širší veřejnost (jako bylo např. Sdružení pro Republiku-Republikánská strana Československa a Republikáni Miroslava Sládka, Dělnická strana a Dělnická strana sociální spravedlnosti). Česká extremistická scéna je silně provázaná se zahraničím a pod značným vlivem zahraničních vzorů, kdy ke vzájemné komunikaci a propagaci jsou hojně využívány moderní technologie. Obtížnost vymezení vychází jednak z ideové roztržitosti, kdy v určitých aspektech můžeme nalézt i protikladné ideové proudy, jednak z rozličných, vzájemně se překrývajících a doplňujících forem organizace, kdy je někdy pro nejednoznačnost velmi obtížné vůbec formu organizace určit. Tak i svým bouřlivým procesem vzniku, zániku a přeskupování organizací a skupin, kdy se současně měnila strategie jednotlivých směr a subjektů, tak i vliv ultrapravice jako celku. Na podobu ultrapravice měl vliv i geografické umístění a jeho provázanost s historicko-sociálními determinanty.

Z organizačního hlediska, které zohledňuje strategické aspekty působení konkrétních subjektů v sociálně-politickém systému, lze rozlišit v ČR dle Mareše:

1. Ultrapravicové politické strany a politická hnutí (a jejich přidružené organizace);
2. Ultrapravicové zájmové skupiny;
3. Samostatná ultrapravicová média;
4. Ultrapravicové subkultury;
5. Militantní a teroristické ultrapravicové organizace. (MAREŠ, 2003)

Ultrapravice u nás vznikala a strukturovala se kolem osob a skupin, realizující radikálně-pravicovou politiku, např. SPR-RSČ, která shromažďovala lidi nespokojené s polistopadovými poměry, kdy jednání nově vzniklých politických stran cítili jako domluvu s komunisty a zradu ideálu sametové revoluce. Dále zde byly osoby, navazující na historické koncepce české extremistické ultrapravice z první republiky či protektorátu. Dále osoby z exilové ultrapravice inspirované nejkonzervativnějším křídlem amerického republikanismu, a antisemitismu a v poslední řadě tu byla skinheadská mládežnická subkultura páchající rasistické násilí.

Pravicově nacionalisticky orientované skupiny vznikaly většinou z fašistických a neonacistických uskupení, v současné době však ve většině případů vnější znaky fašistické a nacistické ideologie neuvádějí. Jejich program striktně odmítá občanský princip a jako kritéria, kterými se má stát, jeho právo a celá společnost řídit, je národní původ a jazyková příslušnost. Hlásají nadřazenost vlastního národa, označují se za „vlastence“ a staví se negativně k cizincům. Jako za silně protižidovská tendence lze považovat snahy o revizi výsledků druhé světové války, popírání holocaustu a existenci plynových komor. Jediné východisko z problémů vyplývajících ze soužití různých etnik vidí v silovém řešení těchto problémů. Zásahy bezpečnostních složek měly za následek umírnění rétoriky a odsunu některých aktivit těchto skupin do hluboké ilegality.

Ultralevicovou scénu u nás reprezentují ultralevicové nacionalistické skupiny, revanšisté a nebolševické subjekty. Těchto skupin je celá řada a počtem členů či sympatizantů převyšují přívržence pravicového extremismu. Jsou to např. Komunistická strana Československa, Komunistická mládež Československa, Komunistické hnutí Československa, Sjednocená fronta, Slovanský výbor. V integračních procesech vidí snahu o germanizaci. V jejich rétorice je slyšet xenofobní a šovinistický podtón, a to hlavně v případě, jedná-li se o Němce.

Anarchistické hnutí a jeho jednotlivé organizace mají u nás velmi malou členskou základnu, kolem které je však široký okruh sympatizantů, kteří se účastní anarchistických akcí. Členové těchto skupin se označují za antifašisty, kdy fašismus vidí jako důsledek existence kapitalismu. V tomto prostředí se vyskytují i militantní skupiny, které v rámci svého boje vedou násilné útoky na příslušníky hnutí skinhead či členy fašistických a neonacistických organizací.

Společný postoj zastávají pravíkoví a levíkoví extrémisté při nadřazování národnostního principu před občanským společenstvím a v negaci integračních procesů ČR do evropských struktur, k členství v NATO a k systému pluralitní demokracie.

1.4 Projevy a možné hrozby extremismu, radikalismu a terorismu

Přes jistá rizika prozatím nedošlo v České republice ke klasickému teroristickému útoku s vazbou na široké mezinárodní seskupení. Nebyla dosud zaznamenána klasická teroristická akce, kdy násilí je prostředkem k dosažení určitého cíle, a jsou kladeny podmínky. Bylo již však spácháno větší množství trestných činů se znaky terorismu.

(<http://www.mvcr.cz>)

Trestnými činy se znaky terorismu, se budu zabývat v jedné z dalších kapitol.

Jednou z příčin relativního klidu je strategicky výhodná, středoevropská poloha, která skýtá podmínky pro vytváření tajných sítí a týlového zázemí pro teroristické akce v západoevropských zemích.

Jisté možné riziko tu ovšem je. To vychází jednak z politicko-ekonomické integrace České republiky do EU a NATO, jednak i ze spolupráce předlistopadového režimu se státy Blízkého a Středního východu. Je možné, že lidé z těchto východních zemí, kteří u nás pracovali, navštěvovali vysoké školy a z těchto důvodů znají dobře naše území, mohou být členy islámských teroristických skupin. Někteří díky uzavřeným sňatkům získali české občanství, usadili se na území ČR a mají tak možnost snadno utvářet na našem území tajnou infrastrukturu, kterou lze kdykoli zmobilizovat k teroristické činnosti.

Pro Českou republiku je hrozba terorismu spojená s působením zahraničních subjektů, které jsou vyhledávaným terčem ze strany nepřátel, převážně z hlediska náboženského a politického. Míru ohrožení nesou ovšem i instituce jak na území České republiky, tak v zahraničí, které se zapojují do mezinárodně politických, ekonomických a vojenských opatření ke snížení rizik terorismu, a to především v arabských a balkánských zemích.

Doposud nebyly zjištěny přímé aktivity teroristických organizací v České republice, byly zde však již prověřovány jisté signály, naznačující přítomnost jednotlivých členů teroristických skupin. Avšak snaha těchto osob o zneužití České republiky k přípravě či realizaci teroristické akce nebyla potvrzena. Na našem území proběhla opatření proti členům Hizballahu, dále byla provedena prověrka možného pohybu osob napojených na egyptský a afghánský terorismus v České republice a opatření směřující k získání informací o výskytu aktivit teroristického uskupení Al-Kaida na našem území.

Klasickým rizikovým prostředím pro vznik aktivit politicky zaměřeného vnitřního terorismu na našem území, je extremistická scéna. Radikalizací našich extremistických organizací, spojené s napojením na mnohem militantnější organizace v zahraničí přináší možné riziko zneužití našich organizací pro cizí zájmy a cíle.

Přestože nelze označovat většinu současných útoků pomocí výbušných systémů v České republice za terorismus, existuje potenciální nebezpečí, že by se mohly vyvíjet do společensky nebezpečnějších forem. Charakter většiny případů protiprávního použití výbušnin však, jak již bylo naznačeno, nemá v podmínkách České republiky zatím vazbu na politicky motivovanou kriminalitu. Převážně se jedná o násilné trestné činy páchané jednotlivci nebo organizovanými kriminálními skupinami za účelem vymáhání nedobytných pohledávek, zavražďování a likvidace konkurence, vydírání apod. Fakt, že počet takových činů od roku 1990 v podstatě stále rostl, je přímým důsledkem transformace společnosti z totalitního systému na systém liberální. S touto změnou společenského systému je spojen vznik majetných vrstev obyvatelstva a na nich parazitujících zločineckých organizací s mafiánskými praktikami. V této době došlo k nárůstu trestné činnosti obecně a oblast zneužívání výbušnin není výjimkou. Ani nálezy dokonalých atrap NVS (nástražný výbušný systém) na veřejně přístupných místech nelze v této souvislosti podceňovat. Mohou být varováním a zkouškou reakce veřejnosti i Policie ČR na nález skutečného NVS v podobných podmínkách.

(<http://www.mvcr.cz>)

Různá bezpečnostní opatření vyvolávají v některých lidech pocit ohrožení a strach. Čím lépe se ale připravíme na potenciální, a doufejme i nikdy neuskutečněný teroristický útok, tím menší pak budou jeho případné následky. (<http://www.vojsko.net>)

Jak je uvedeno ve zprávách Útvaru odhalování organizovaného zločinu, které od roku 2008 tato instituce každoročně vydává, v oblasti terorismu Česká republika nadále zůstává spíše logistickou základnou pro podporu teroristických aktivit v zahraničí. Zejména se jedná o získávání a shromažďování, potažmo přerozdělování finančních prostředků na činnost subjektů podezřelých z napojení na teroristické organizace a o jejich transfer na místa určení, a to tak, aby riziko propojení skutečného účelu, pro který mají být aktiva použita, a místa jejich získání nebo shromáždění bylo pokud možno zcela eliminováno. Činnost zájmových subjektů je na vysoké odborné úrovni stejně jako jejich technické možnosti nebo zázemí pro činnost.

V zájmu maximálního snížení rizika dokonání teroristického aktu je činnost Policie ČR nadále zaměřena na preventivní opatření, která vyplývají z analýzy rizik pro Českou republiku resp. pro celou Evropu. Nejvyšším možným nasazením jsou proto prověřovány signály o možném pohybu osob napojených na teroristické organizace na území ČR a jsou monitorovány jejich aktivity.

V oblasti pravicového extremismu, pak vzhledem k šířící se ekonomické krizi a s tím souvisejícím růstem sociálního napětí lze předpokládat, že se pravicoví extremisté budou snažit této situaci zneužít. Zejména lze očekávat protestní pochody, shromáždění a další méně viditelné aktivity spojené s útoky na menšiny a cizince. Je zřejmé, že bude též pokračováno ve snaze etablovat se na politické scéně. V roce 2008 došlo k uspořádání celkem 39 demonstrací nebo pochodů, které uskutečnily ultrapravicové subjekty. Nejvýznamnější podíl na uspořádání jednotlivých akcí má obecně řečeno hnutí Národního odporu. V případě neveřejných akcí koncertů tzv. „white power music“. Útvar odhalování organizovaného zločinu registruje uspořádání 34 takovýchto akcí, které proběhly na území celé ČR.

Na levicově extremistické scéně se v poslední době nejvíce projevuje organizace AFA – ANTIFA, která je nejvíce aktivní ultralevicovou a především militantní organizací. Tato se v první řadě a v roce 2008 již výlučně soustředila na protesty proti pravicově orientovaným extremistům. Tyto protesty již ale zcela změnila svoji podobu, kdy veřejné vyjádření nesouhlasu tato organizace přenechává ostatním subjektům a sama se soustředí na napadání osob z ultrapravicové scény a to především mimo dobu

policejního opatření. Dalšími akcemi levicově extremistickými skupinami pak jsou různé pochody a protestní akce, většinou namířené proti neonacistům.

2. Psychologické aspekty extremismu

2.1 Psychologické motivy k extremismu

Téměř každý den slyšíme v rozhlase anebo se dozvídáme z televize o činnosti některé z extremistických skupin ve všech koutech světa. Pravicoví skinheads provolávají nacistická hesla a zvedají pravici k pozdravu, levicoví anarchisté a extremističtí ekologičtí aktivisté se připravují na další demonstraci proti globalizaci, a občas se dozvíme o represivní akci, kterou má na svědomí některá nábožensky či politicky orientovaná fundamentalistická skupina.

Jak jsem se již zmínil v první kapitole, pravicoví i levicoví extrémisté mají, ačkoli jejich ideologie stojí na protipólných stranách jak politického tak společenského spektra, určité rysy ve způsobu vyjadřování a chování jsou společné. Všechny akce vycházejí z podobného společenského podhoubí a mají i stejné psychologické kořeny. (<http://jakub.hucin.cz>)

Extremistické projevy je možné nalézt v každém historickém období a v každé lidské kultuře. Podle psychologa Nakonečného, jedná se o antropologickou konstantu. Jde o druh mentální dispozice, která je aktivována nespokojeností určitých lidí s určitými projevy společenského života. V různých oblastech života mají tyto projevy trochu odlišné příčiny. (NAKONEČNÝ, 1997)

U všech typů společenského extremismu v Evropě můžeme najít společný rys jejich zaměřenosti proti liberálně-demokratické kapitalistické společnosti, i když každý z extremistických projevů se zaměřuje na jinou oblast, kterou v této společnosti odmítá.

Pravicoví extrémisté kritizují „nezdravý“ systém západní demokracie, kterou obviňuje z nekompetentnosti při řešení neřestí a slabostí ve společnosti, a příliv uprchlíků a příslušníků jiných etnických skupin. Levicoví extrémisté naopak kritizují

jednak sociální nerovnost, rozdělení společnosti na bohaté, kteří se stávají ještě bohatší, a chudé, kteří ještě více chudnou, a jednak liberální prostředí, umožňující volné působení nadnárodních firem, dále kritizují existenci těch demokratických institucí, které těmto firmám umožňují existovat a prosperovat. Nábožensky orientované extremisticky skupiny kritizují morální zkaženost společnosti, která povyšuje svobodu jednotlivce nad náboženský zákon. Společným jmenovatelem je zde frustrace, nejistota a obava ze ztráty vlastní identity.

V současné nelehké situaci ve společnosti je možné v reakcích soudobých extremistických hnutí rozpoznat prvky, jež jsou podobné s reakcí německých nacistů a italských fašistů na tehdejší společenskou situaci.

Mýtus ideální společnosti v podobě čisté rasy či jinak definované elity, nového římského impéria, nebo nějakého vyvoleného společenství - provází všechny extremistické skupiny. Jedná se o společnost, která má jisté potřebné prvky, aby v ní mohl znejistěný jedinec žít a být spokojen. Tato idea má ve fantazii svých tvůrců naprosto zřetelné a absolutní kontury, které jsou vyjadřovány v absolutizujících pojmech („stát“, „ctnost“, „svoboda“) a hodnotových žebříčkách a nesnesou žádnou zpochybňující diskusi. Svou antiintelektalistickým zaměřením se staví extremistická ideologie spíše k náboženskému než filozofickému systému a přijímá spíše religiózně-idealistické pojetí života. Snaha je tu o dosažení mytologického pojetí společenského dobra, které se dostaví samo po prosazení obrodné myšlenky hnutí a to třeba i násilím. Vznesené a vysoké ideály jsou synchronní se vznesenými symboly a hesly. Šlechtné záměry služby vlasti, národu a životu, jsou prosazovány příslušníky skupin násilím bez skrupulí. Je to dáno chybějícím či potlačeným kritickým uvažováním, přesněji kritika směřuje pouze ven, nikoli dovnitř skupiny.

Pro boj za lepší zítřky, který je skupinami veden je charakteristické spiritualistické a heroicko-tragické vidění dějin. Členové jsou motivováni legendárními mytologizovanými příběhy, které vzbuzují nadšení a připravují je na nezdar, se kterým se při realizaci svého mystického ideálu velice pravděpodobně setkají. Příběhy působí preventivně proti zklamání členů, a skupiny se tak brání proti jejich odchodu a aktivnímu působení.

Bojem extremistů a prosazení jejich ideologii odůvodňují, jako jediný možný způsob, jak dosáhnout nápravy špatné situace ve společnosti. Jde prosazením myšlenky hnutí jakoukoli cestou a neexistují žádná kompromisní řešení. Myšlenky skupiny

je možné buď přijmout, nebo odmítnout. Různé postoje k ideologii člení lidi do dvou táborů, mezi nimiž je hranice, kdy jedni jsou „my“ a druzí jsou „oni“. „My“ jsme to dobro, spravedlnost, poctivost, upřímnost, svátost a „oni“ jsou zlo, podlost, korupce a pletichářství. Kdo patří k nám je přítel, kdo patří k nim, je nepřítel.

Idea „nepřítele“ je provázána s extremistickou ideologií a patří k jedné z nejdůležitějších a vždy přítomných myšlenek. Společný nepřítel je pro každé hnutí a skupinu velice silný integrující prvek. Jednotliví členové lépe mezi sebou spolupracují, pokud jsou vystaveni společné hrozbě zvenčí. Nepřítel v takovém případě je snadno identifikovatelný, to napomáhá k co možná nejpřímější akci proti němu. Nemusí se vždy jednat o konkrétní lidi či o osobu se skutečnými rysy. V takovýchto případech je potřebná konspirační teorie, která bývá vyjádřena tajemně a mysticky jako všechny mytické ideje a hnutí. V absolutních způsobech vyjadřování se i nepřítel stává absolutní hrozbou a hrozbou je už samotná jeho existence. Příslušníci hnutí jsou proto vedeni k totálnímu konfliktu, který může končit až likvidací nepřítele. Proto pravicoví extremisté budou vždy proti demokratickému uspořádání ve společnosti a budou prosazovat diktátorský režim. (<http://jakub.hucin.cz>)

Rasistický podtext pravicových extremistů pak vychází z myšlenky, že přítomnost cizích kultur, stejně jako liberalismu a demokracie oslabují národ jeho ekonomiku, rozměňují cizorodými prvky národní kulturu a podle teorie spiknutí čekají na vhodnou situaci k ovládnutí celého národa. Příslušné hnutí a skupiny se pak vnímají jako strážci národa a chtějí ho bránit, nemohou pochopit, že národ takovou ochranu odmítá.

V případě, že by se opět dostaly nějaké extremistické skupiny či politické strany ve společnosti na pozice, ze kterých by mohly ovlivňovat a řídit společnost, tak jak to bylo například v případě fašismu, nacismu nebo komunismu, po čase by zjistily, že i přes zničení nepřítele se nedaří realizovat vysněný ideál o lepší společnosti. Zákonný nezdar, pak není interpretován jako chyba myšlenky a nereálné ideologie, ale je vysvětlován jako skryté působení vnitřního nepřítele. Problém je v tom, že vnějšího nepřítele, zastoupeného cizí rasou, kulturou, ale také nadnárodních institucí nebo nezávislými médii, lze zlikvidovat, avšak myšlenka působení vnitřního nepřítele je v rámci konspirační teorie nevyčerpatelná. Vnitřním nepřítelem může být kdokoli, nevyjímaje členy vlastní organizace, a to i těch vysoce postavených. Revoluce požívá

své děti, pokud je vedena extrémním hnutím hnaným neuskutečnitelným snem o lepší budoucnosti. (<http://jakub.hucin.cz>)

Nutkové napětí, způsobené ostražitým bojem proti nepříteli, je odreagovatelné pouze v přímé akci. Extrémní hnutí dávají také přímé akci přednost před vyjednáváním a dohodou, už proto, že ve své perspektivě „všechno nebo nic“ je dosažení kompromisního řešení nereálné. Extrémní hnutí jsou obvykle značně mobilní a akceschopná. Jejich členové mají potřebu být v neustálé pohotovosti, vždy připraveni k akci. Podle povahy ideologie udržují svou fyzickou, psychickou nebo spirituální kondici neustálým tréninkem, jsou v neustálém vnitřním napětí a stresu, nedovedou relaxovat. Jejich fyzický nebo spirituální aktivismus nese zřetelné prvky neurotického chování.

Extremismus je mnohem víc než jen příslušnost k určité skupině. Více se zde promítá jistá životní filozofie a osobní postoj k člověku a ke společnosti. Extremismus má nejen hluboko zakořeněné psychologické ale i společenské příčiny, které při příhodných okolnostech dohromady zformují nebezpečnou výbušnou směs extrémních názorů a příslušného způsobu chování. Extremistický postoj je antiintelektualistický, iracionální a nekritický a nemá velký úspěch u takových lidí, kteří jsou orientováni racionálně. Lidé se sklonem k mystizmu jsou daleko snadněji zranitelní a snáze přijímají extrémní názory. V běžném životě se můžeme setkat v širokém spektru naší populace se spoustou postojů, které můžeme realisticky označit za extremistické, což dokazují i průzkumy veřejného mínění. Rozdíl mezi těmito jedinci a aktivními příslušníky extremistických hnutí je pak jen ve stupni radikality, ve vyjadřování tohoto postoje a také v míře v možnostech svůj radikální postoj vyjadřovat, které jsou přece jen u mladší generace o něco větší. (<http://jakub.hucin.cz>)

V průběhu života jednotlivce dochází k jeho zrání, které mnohdy přímo souvisí se zakládáním rodiny. Způsob rodinného života vede k přehodnocení určitých životních postojů a s příchodem dítěte i k určení jiných priorit. Je potřeba zajistit rodinu nejen hmotně, ale i citově. Narození našeho potomka a péče o něj může potlačit ty psychologické dispozice, vedoucí k radikálnímu a extremistickému smýšlení a jednání.

2.2 Mládež jako specifická sociální skupina

Dospívání má pro vývoj jedince z biodromálního hlediska, tedy z pohledu celoživotního vývoje a rozvoje, formování a perspektiv psychiky a osobnosti, doslovně řečeno z hlediska naší životní cesty, často rozhodující význam. Právě selhání, při naplňování jednotlivých vývojových úkolů, frustrace, vznikající ze situací, kdy dospělá autorita nedostatečně uvolňuje dětské vazby s dospívajícím, kdy není naplňována potřeba nezávislého rozhodování, dělat vlastní chyby a dosahovat vlastních úspěchů můžeme řadit mezi rizikové faktory ve vývoji jedince. V takovýchto situacích dochází ke vzniku vnitřního napětí, které se projevuje v excesních poruchách ve vztahu k autoritám, k neplodné destrukci a k odmítání spolupráce s dospělým. (LABATH, 2001)

O mládeži nelze hovořit jako o jedné sociální skupině s jedinou kulturou vzhledem k sociálnímu rozvrstvení a ke specifické situaci ve velkoměstských aglomeracích. Jedinečný a různorodý vývoj tak vede ke vzniku jednotlivých subkultur. Rizikovost subkultur mládeže spočívá v riziku negativního vlivu subkultury na jedince, kdy jedinec se dopouští deviantního chování z důvodu, že mu subkultura poskytuje potřebné prostředky, organizaci a koordinaci deviantních aktivit, strukturuje trávení volného času, člení dělbu práce, stanovuje roli v rámci subkultury a chrání jedince před agenty sociální kontroly, kdy subkultura pomáhá jedinci získávat identitu, identifikaci, jistotu, možnosti zařazení, pocit sounáležitosti a vyplnění volného času. Další problémy přináší deviantní působení subkultury ve společnosti. Subkultury se odlišují zvláště v rozdílnosti uznávání odlišných hodnot a pravidel, než má konformní většina, z toho vyplývá, že jejich chování společnost označuje za deviantní. Pod pojem sociální deviace lze zahrnout různá chování, které společnost trápí, jako je např. kriminalita, vypjatý feminismus, politický extremismus, antisemitismus, rasismus, politické násilí, vandalismus atd. (SMOLÍK, 2010)

Subkultura mládeže je fenomén vzniklý ze samostatného a specifického období života člověka, jakým je adolescence. V tomto období nelze socializaci chápat jen jako začleňování se mezi dospělé.

V 19. století bylo příznačným rysem pro osamostatňování pubescentů revolta a opoziční postavení vůči dospělým, pro 20. století to již tolik neplatilo. Největší rozvoj kultury a potažmo subkultury mládeže byl zaznamenán po druhé světové válce. Kultura mládeže postupně získávala z opozičního vztahu autonomní charakter a vztah adolescentů a okolního dospělého světa byl stále ve větší míře upravován legislativou nebo vzniklými institucemi pro dospívající. Chování a rozmanitost postojů adolescentů je však naopak čím dál větší. Vzhledem k tomu, že hlavní proud adolescentní kultury není již v přímé opozici k dospělým a jejich světu, získává z jejich strany větší toleranci a méně zásahů. Dospělí berou tuto kulturu jako něco, co nejsou schopni pochopit, a začali na ni participovat a vydělávat. Adolescenti se stali žádoucí cílovou zákaznickou skupinou, na niž se specializuje i průmysl výrobou specifického teenagerského sortimentu v oblasti oděvního, sportovního, potravinářského, filmového hudebního a jin. odvětví průmyslu.

Tolerantní přístup společnosti k adolescentům má však i svoje negativní stránky. Tím, že je skupina mládeže ve svém životě oddělena od světa dospělých, může toto vést k pocitu nepřijetí a omezení vlivu na působení na společnost jako celku. Z pohledu mládeže je čekání na dospělost nekonečné a může vést k hédonistickému užívání přítomnosti a pocitům nudy. Navštěvování školních zařízení je v podstatě jedinou společností akceptovanou aktivitou adolescentů. Vzhledem k tomu, že je vnímána mládež jako jediná smysluplná alternativa, zapojení se do života dospělých, je brána za formální. Málo příležitostí k začlenění se do světa dospělých vede k alternativním způsobům formování vlastní identity, většinou doprovázené nápadnými vnějšími znaky. Osobitý účes či oděv posiluje specifičnost, pocit příslušnosti a přihlášení se k určité hodnotové orientaci. Hudbou pak mladí vyjadřují své hodnoty, názory a pocity. Hudební akce jsou příležitostí pro seznamování, sblížování a vyjadřování myšlenek a pocitů.

Ve společnosti je patrný od konce 80. let značný nárůst problémového a rizikového chování adolescentů. To má na svědomí výše zmiňovaná tolerance a jednak snížená instituční kontrola nad chováním občanů. Také některé současné asociální chování bylo dříve latentní, či pečlivě utajované např. projevy rasových a nacionálních projevů, problém drog apod. (MACEK, 1999)

Ve vývoji subkultur mládeže je patrná stále silná dynamika, z tohoto důvodu je téměř nadlidský výkon vypsát zde všechny subkultury, styly a scény, které se vyskytují na našem území. Mezi subkultury v české společnosti, které jsou významné z hlediska dostatečného počtu svých stoupců, které jsou již dostatečně vyprofilovány a naší společností jsou dostatečně vnímány patří hippies, fotbaloví chuligáni, punk a hardcore, graffiti, metal, gothic rock, emo a taneční scéna. Nejvýznamnější subkultura z hlediska této práce je subkultura rasistická, která má blízko k subkultuře násilí, liší se však propracovanější ideologií a možností vystopováním jejich kořenů v historii. (SMOLÍK, 2010)

2.3 Dispozice osobnosti a vnější motivy

Extremistické jednání se vyznačuje značnou dávkou hrubosti a agrese. Důvody se pokusím vysvětlit v následujícím textu.

Dříve byl svět brán jako prostor velké ideje, velké bytosti, velké matematické formule, a také modelu velkého stroje, velkého divadla, dnes se k němu přidalo nové pojetí, že svět je velký chaos. V současné době si normální lidé a národy počínají jako „šílenci“. Tuto představu umocňuje fakt existujícího nezměrného množství násilí a krutosti, které zaplavuje tento svět.

Agrese byla chápána jako „bojový pud“. Behaviorismus však chápe člověka jako bytost reaktivní a příčiny lidské agrese hledá nikoli v člověku samém, ale v jeho okolí. Na jedné straně stojí teorie, která chápe agresi jako reakci na frustraci, a proti ní stojí teorie, jež vidí agresi jako spontánní pudovou tendenci, která musí být odreagována.

To, zda je agrese pudový fenomén, či naučená tendence, je dodnes stále předmětem vášnivých polemik, nezřídka velmi agresivních.

Co je to vlastně agrese? Můžeme ji chápat jako útočnost proti příslušníkům vlastního druhu, nebo ji můžeme definovat jako dispozici a energii, která se projevuje původně v aktivitě a později v nejrozmanitějších individuálních a kolektivních sociálně

naučených a sociálně zprostředkovaných formách od sebe prosazování až ke krutosti. Můžeme pod to zahrnout i širokou škálu psychických reakcí.

Agresivní reakce má dvě charakteristiky:

1. Udělení škodlivého stimulu
2. Interpersonální kontext.

Podle těchto charakteristik můžeme agresi nadefinovat jako odpověď, která uděluje škodlivé stimuly jinému organismu a je synonymní s pojmem útok.

Freud chápal agresi jako endogenní pudový projev, jako vrozenou, ale nevylučoval možnost vlivu učení. Vystupuje ve dvou již zmíněných formách: jako „vzteklá agrese“ a jako afektu prostá „instrumentální agrese“, která je naučenou sociální technikou. První je zpevňována pocity pomsty, druhá úspěchem. Agrese je pud napadání a poškozování druhých lidí, kteří vystupují jako překážka, ale i bez příčiny, z pouhé nutnosti odreagování, které může být uskutečňováno i na věcech a v různých činnostech vyžadujících výdej fyzické energie a projevujících se především jako napadání a ničení, ale i ve sportovních činnostech, zaměstnání apod. Agrese nemusí mít pouze fyzický projev, ale může se objevit i ve verbálním projevu formou nevěcné kritiky, vyhrožování, nadávání, nebo takovým chováním, jako je intrikování, osočování, ironizování a jiné.

Městnaný agresivní popud se může projevit nekritickými výpady, sníženou tolerancí nebo zvýšenou dráždivostí vůči určitým osobám, nekontrolovanými výbuchy násilí, ničením předmětů a jinak.

Vrozená agrese má v sobě vztek a nepřátelství, touhu ničit a ubližovat, napadat. Nejde tu jen o odreagování vnitřního napětí, ale i o pocity spojené s porážkou druhého. Generalizací se tento vztah přenáší na jiné osoby a jiné druhy jednání, nefunguje tu princip podobnosti, v případě zablokování agrese se může přenést na jiný objekt.

Problém podstaty agrese je stále předmětem diskusí.

V úvaze o povaze agrese, se zdá, že na rozdíl od člověka, čím je živočišný druh ve fylogenetickém vývoji výše, tím silnější zábrany vykazuje v usmrcování příslušníků svého druhu. V případě vnitrodruhové agrese existují, až na jisté výjimky, určité rituální boje, které prakticky vylučují těžké zranění nebo usmrcení příslušníka svého druhu. Člověku taková instinktivní výbava chybí! Zvířata spolu bojují především o samici,

nebo životní území. U zvířat žijících ve skupinách, dochází napadání níže postavených zvířat zvířaty s vyšším postavením v případě provinění se proti pravidlům.

Hydraulický model agrese přirovnává lidskou agresi k páře ve vřícím kotli, kdy tlak musí být regulován. Agresivní pud člověka je tak silný, že může vést až ke zničení lidského rodu, proti tomu člověk musí bojovat svojí inteligencí a hledat odreagování své agrese na prostých objektech. Na druhou stranu člověk využívá své inteligence k vyvíjení stále účinnějších zbraní.

Otázka lidské agrese není jen otázkou psychologickou, ale i sociologickou a politickou.

Všechny typy agrese se mohou objevit v čisté formě, ale často jsou sloučeny.

Forma a stupeň agrese jsou závislé nejen na fenomenologických podmínkách, jimiž jsou vyvolávány, ale také na neurofyzilogických podmínkách. Osobnostní faktory agrese a agresivity jsou ovlivněny a souvisí s emocionalitou. Výrazně se to projevuje u emocionální lability. U autoritářské osobnosti je patrné, že se tato osobnost podřídí větší síle a agresivně se projevuje vůči slabšímu a méněcennému.

Agresivita závislá na způsobu výchovy dítěte v rodině souvisí s povolností a mírou trestání. Pokud funguje model, kdy se dítěti nechá větší povolnost, a použijí se mírné tresty, pěstuje se u dítěte střední agresivita, stejně tak v případě, necháme-li dítěti malou povolnost a trestáme neúměrně. Slabá agresivita pak vzniká, je-li míra povolnosti malá a trestání mírné. Z velké povolnosti a silného trestání naopak vzniká agresivita silná. Zde pak nalézáme vysvětlení, proč děti, co vyrůstají na ulici a které jsou jen občas za své přestupky tvrdě trestány, mají sklon k delikvenci. Největší vliv na vývoj osobnosti dítěte je do tří let věku a to platí i u agrese, pokud omezujeme agresi u dítěte v tomto věku, má toto působení významný tlumící vliv na utváření jeho vlastní agresivity. U agresivity působí i mechanismus učení, frustrace u dítěte, která vyvolá zlost a agresi, je v některých případech rodiči uplácena, aby se dítě uklidnilo, tím však dochází ke zpevnění tohoto stylu chování a dítě se stává agresivnější. Sekundární zpevnění pak přichází, pokud dítě získá uspokojení ze způsobení bolesti druhému a ze získání pocitu nadřazenosti. Dojde tu ke splynutí pocitu úspěšné agrese a pocitu moci a ovládnutí. Obvyklým způsobem zafixování agrese je to, že agresí rozbíjíme překážku, a tím se zbavíme frustrace. Vliv na agresivitu má i sociální postavení rodiny, kdy děti

z rodin „nižších“ společenských tříd jsou v průměru agresivnější než děti z tříd „vyšších“. Pokud je agrese u dítěte trestána, naučí se agresi otevřenou potlačit a ta se pak projeví v některých druzích her. V případě, že je dítě odmítáno ze strany rodičů, mají takto postižené děti projevy těch nejvýraznějších forem agrese a delikvence.

Za determinanty agrese můžeme určit předchozí zkušenost s agresi, historii zpevnění, sociální facilitaci, temperament.

S výchovou v rodině souvisí i předávání kulturních vzorců a norem společnosti, proto je v některých kulturách výchova směřována přímo k agresivnímu a násilnickému chování, např. indiánský kmen Yanomamé z jižní Venezuely, v tomto kmeni existoval ještě před 35 lety kanibalismus. Ideálem výchovy není neagresivní osobnost, ale osobnost prosazující své zájmy asertivně.

Agresivita je složkou lidské povahy, která je nutnou obranou proti vnějšímu nebezpečí, je příčinou naší nezávislosti, duchovní činnosti a hrdosti. Svou agresi určujeme svoji cestu a ovlivňujeme své okolí, získáváme vládnoucí postavení svého druhu. Nebezpečí spočívá v tom, že tato schopnost, která nás dostala na vrchol, nás může zároveň i zničit.

Interakce mezi závislostí a agresi je odpovědná za specifickou lidskou agresivitu. Dítě vyrůstající v neagresivním prostředí je úzkostné a bojácné. Rodiče, kteří dítěti jen ustupují, neumožňují dítěti vyzkoušet své síly a pokud se dítě nemá čemu postavit, hrozí nebezpečí, že otočí svou agresivitu dovnitř. Dítě potřebuje agresivitu k osvobození se z pout své závislosti. Dospělý jedinec, naopak potřebuje být do jisté míry agresivní k udržení své samostatnosti, autentičnosti a svého životního prostoru. Interakce je nezbytná k tomu, abychom mohli existovat jako samostatné bytosti.

Mnozí lidé využívají agresi k prosazení se proti bázlivým osobám. Agrese se v tomto případě stává jakousi sociální technikou, která se vlivem situací generalizuje. Tímto předmětem se pak blíže zabývá sociální psychologie. Hlavní roli zde hrají sociální interakce, vzájemné vazby a chování jejich aktérů.

Neméně důležitý je pak vztah mezi agresivitou a hostilitou, kdy tyto emoce odpovídají vzteku a nenávisti.

Katarze je jedním z průvodních jevů agresivního chování. To platí pro agresi, která je spojena se vztekem, naopak při absenci vzteku dochází k narůstání tendence k agresi. Vztek je dočasnou reakcí a po uvolnění napětí tendence k agresi mizí. Agrese se nemusí projevovat vždy v činnostech proti jiným osobám či věcem, ale i v projevech proti vlastní osobě. Agresivní reakce, které byly ve svých projevech utlumeny, se přesunou na jiné objekty. Za přítomnosti vzteku při agresi není náhradní terč vybírán na základě jejich podobnosti. Pokud zde však vztek chybí, je pro agresi vybírán objekt na základě určité podobnosti.

Fyziologický základ agrese není zatím dostatečně probádán, aby mohly být dosud získané poznatky zobecněny. Při agresi dochází k určitým fyziologickým změnám, které jsou řízeny z hypothalamu, a pokud necítí jedinec ohrožení, je tato činnost tlumena mozkovou kůrou. V opačném případě dochází ke změnám, které mohou být účelně využity v boji. Zvyšuje se krevní tlak, dochází ke zvyšování krevní srážlivosti, redistribuce krevního oběhu je zaměřena více na svaly, u zvířat se pak přidávají i výhrůžné reakce, jako ježení srsti apod. Při vzteku je zvýšeno vylučování noradrenalinu z nadledvinek, při úzkosti je to více adrenalinu, kdy tyto hormony působí na činnost vegetativního nervového systému. Agresivní chování může být zkušeností podněcováno anebo tlumeno, to znamená, že nemusí být naučeno, aby se projevilo. Přestože lze agresi drážděním pravé strany amygdaly, která je součástí limbického systému, vyvolat či utlumit, doposud nebylo spolehlivě přesně určeno fyziologické centrum agrese. Dobře známý je vztah mezi agresivitou a sexuální frustrací, který byl využíván u římských gladiátorů ke zvýšení jejich bojovnosti sexuální absencí. Dále můžeme říci, že agresivita braná jako rys osobnosti je do určitého stupně dědičná. U některých projevů asociálního chování má pocit převahy velkou roli při zpevnění čistě biologického, vedle zpevnění sociálního.

S určitostí můžeme říci, že bazálním stimulem pro agresi je frustrace a obecně platí vztah, čím škodlivější se nám jeví situace, tím reagujeme agresivněji. Tendenci pak zeslabuje očekávání trestu za projevenou agresi. Do značné míry záleží na tom, zda je agrese pocíťována jako příjemná.

Frustrace vyvolává přímo agresi proti dané příčině, síla pak odpovídá významu frustrace, která je závislá na síle motivace, stupni strachu z odvety a míry zklamaného očekávání.

Některé agresivní akty spojené s pocitem nepřátelství, představují jakési instrumentální nepřátelství, sloužící nevědomky k udržování a zvyšování sebeúcty. Ohrožená sebeúcta vede k vyvolání nepřátelství, agrese v tomto případě vede k jejímu obnovení. Mnozí používají agresi k přesvědčení okolí o jejich nadřazenosti, při ponižování ostatních pocítují rozkoš, paradoxně tak prokazují komplex nízké sebeúcty. Z toho vyplývá, že relativně silné dispoziční sklony k nepřátelství mají jedinci s nízkou sebeúctou. (NAKONEČNÝ, 1997)

3. Sociální aspekty extremismu

3.1 Role masových médií a možnosti internetu v rámci extremismu

Ultrapravicové mediální výstupy jsou realizovány prostřednictvím tištěných periodik, publikací a činností knižních vydavatelství. V současné době v souvislosti s rozvojem internetu je možno sledovat přesun nejen českého pravického extremismu a radikalismu do kyberprostoru. Mediální činnost ultrapravice v České republice je spjata s organizacemi působících ve formě politických stran, zájmových či militantních skupin anebo jsou spojeny s pravicově extremistickými subkulturami.

Po roce 1989 v ČR nebyl nikdy vydáván samostatný nebo stranický ultrapravicový deník. V roce 1990 však začal vycházet deník Špígl, v kterém se objevovaly neutrální či pozitivně laděné informace o některých pravicově extremistických organizacích. Tento deník však nelze označit za ultrapravicové noviny, jelikož na svých stránkách umožňoval prezentaci názorů nespokojencům polistopadových poměrů ze všech oblastí politického spektra. Zřejmě nejznámějším periodikem s ultrapravicovými antisemitskými a křesťanskými znaky v polistopadovém období je „Týdeník politika“, kdy jeho poslední připravované devadesáté sedmé číslo zabavila v rámci úkonů trestního řízení Policie ČR. Tento časopis byl distribuován prostřednictvím Poštovní novinové služby, což umožnilo jeho dostupnost široké veřejnosti.

V jeho vydávání lze rozlišit čtyři etapy vývoje:

- politický extremismus
- nárůst otevřeného antisemitismu
- antisemitský fanatismus
- bez rozpaků již ve stopách nacistického kolaborantského antisemitismu.

Je třeba mít na paměti, že mnoho svých myšlenek získává ultrapravice z médií, tedy časopisů, knih a internetových stránek vydávaných nebo vytvářených úplně stranou od extremistické či pravicově radikální scény. V některých případech dochází k vlastní a pro ultrapravici příznivé interpretaci i antifašistických prací.

Ve skinheadské subkultuře jsou důležitým prostředkem pro sdělování informací také ziny, jedná se o zkratku z anglického fanzines, jde o zpravidla neregistrovanou tiskovinu, která se v poslední době objevuje výhradně v elektronické podobě. Obsahují směs rozhovorů s představiteli militantních organizací, vydavateli zinů a hudebními skupinami, textů písní, zpráv o koncertech a nových hudebních nahrávkách, popisu skinheadské scény, charakteristiky nepřátel ultrapravice a navrhování postupů proti nim, obsahem jsou dále články o mytologii, runách a o historii a současnosti ultrapravice. Běžně zde najdeme i popis bojových umění či zbraní a výzvy k násilí. Jejich první objevení se v ČR lze vysledovat již v roce 1990. K těm nejvlivnějším příklánějším se k nacismu patřily Nový řád, Der Sturmer z Brna a Árijský boj z Hronova a tyto následně tvořily základ pro utvoření Bohemia Hammerskins. Ideově nejpropracovanější zin, který se snažil o kultivaci ultrapravicové skinheads byl zin s názvem Národní stráž, v jeho člancích skloubil germánské, keltské a slovanské tradice českého území. Tisknutí a šíření zinů je v současné době velmi riskantní.

Na druhé straně jsou zde časopisy, které se jednoznačně hlásí k neonacismu a distancují se od skinheadského primitivismu např. Die Treue. (MAREŠ, 2003)

Internet je někdy nazýván světovou velmocí a opravdu vládne světem, je to prostor nekonečných možností. Na internetových stránkách lze najít mnoho užitečných informací, ale i zábavu. Slouží i k propagaci a prezentaci názorů politických stran a hnutí a to i těch extremisticky laděných.

Sociální sítě, které vévodí v současné době v komunikaci mezi lidmi, mají mnoho užitečných funkcí, prostřednictvím sociálních sítí lze komunikovat s přáteli, nebo si najít nové, můžete zde sdílet společně fotografie, videa, zakládat skupiny lidí,

které spojují společné zájmy a navzájem si psát. Sociální sítě přispívají k tomu, aby byl svět otevřenější, mají ale i svou negativní stránku. I internet se nechá zneužít ke zločinu a internetové sociální sítě slouží i k užítku extremistům. Dříve byly typickými místy pro setkávání neonacistu hospody, z těch se nyní přestěhovali ke svým počítačům. Internet poskytuje neonacistům nové možnosti. Mohou se zde seznamovat, sdružovat, díky němu mohou snadněji mobilizovat mladé lidi, působit na dospívající či propagovat rasismus. Vysedávání po hospodách bylo typické pro devadesátá léta, dnes se události na neonacistické scéně řeší převážně na sociálních sítích, které tak debaty v hospodách převážně nahradily. Povaha sociálních sítí ale zároveň umožňuje to, že hnutí pozbývá svoji anonymitu a je zřetelněji vidět. Internetová sociální síť Facebook umožňuje vzájemnou komunikaci nejen mezi neonacisty na našem území, ale mohou se tak lépe dorozumívat i se svými partnery v zahraničí. Komunikace prostřednictvím internetu však není novinkou, ta tu probíhala prostřednictvím chatu ještě před zavedením sociálních sítí. Facebook slouží k seznamování, domlouvání, ale utajenější rozhovory a konkrétní věci se řeší na jiných speciálních serverech, které jsou v USA. V současné době je komunitní server Facebook velmi oblíben a to nejen přívrženci krajní pravice. I někteří Češi se zde veřejně k neonacismu hlásí. A mezi přáteli mají zařazené i hajlující kamarády a holé lebky vyzdobené tetováním s nacistickými symboly z celého světa. Policie samozřejmě nový trend zachytila a jednání těchto lidí monitoruje. Při své práci kooperuje se svými zahraničními kolegy, ale žádná mezinárodní databáze extremistů v současné době neexistuje. Na projevy rasismu na Facebooku je však policie krátká, vyjádření či diskuse nelze stáhnout, jelikož Facebook má sídlo na serverech ve Spojených státech amerických a tam je svoboda slova a projevu brána liberálněji. Zákony Ameriky také umožňují používání a propagaci nacistických symbolů, z tohoto důvodu profily zahraničních uživatelů jsou plné hákových křížů. Ovšem v Česku se takové chování jedince na Facebooku snadno obrátí proti němu samotnému. Jím zde zveřejněné rasistické statusy nebo umístěné fotografie, na kterých je zobrazen, jak hajluje, dají se tyto skutečnosti použít proti němu i u soudu. V takových to případech se jedná však jen o nepřímý důkaz, který musí být podpořen dalšími důkazy, které s jistotou poukazují na určitého pachatele a konkrétní zavinění. (METRO, Brno 20. 01. 2010)

3.2 Financování extremistů a jejich politické ambice

Tak jako ve všech demokratických zemích, i v České republice patří politické strany a politická hnutí k nejpodstatnějším činitelům, které tvoří veřejný život. Činnost politických stran a hnutí i jejich registrace jsou možné pouze v případě dodržování ústavy a demokratického působení těchto stran. Přesto všechno, můžeme u některých z nich pozorovat nedemokratické projevy. Snahou extremistů a radikálů je docílit volebních úspěchů, které by jim zaručily účast v Parlamentu, z kterého by mohli následně ovlivňovat politické dění v zemi. (MAREŠ, 2003)

Silnou tradici u nás má totalitní a autoritativní komunistický režim. Převážně v 90. letech jsou přívrženci tohoto principu uspořádání společnosti hojně zastoupeni v KSČM (Komunistická strana Čech a Moravy). V současné době lze zaznamenat silný vliv extremismu v KSM (Komunistický svaz mládeže) a SMKČ (Svaz mladých komunistů Československa), kde levicové názory na systematizaci společnosti přetrvávají dodnes.

V současné době tvoří strukturu extremistického komunistického spektra tyto seskupení:

1) Registrované marxisticko-leninské skupiny mezi nejvýraznější patří:

- Komunistická strana Československa;
- Svaz komunistů Československa;
- Komunistický svaz mládeže.

2) Neregistrované marxisticko-leninské skupiny:

- Komunistická strana Československa – Československá strana práce.

3) Trockistické skupiny:

- Socialistická solidarita;
- Socialistická alternativa – Budoucnost;

(Tyto první dvě skupiny jsou registrovány jako občanské sdružení.)

- Socialistická organizace pracujících;
- Revo-Revoluční skupina mládeže;
- Nová antikapitalistická levice je sjednocující projekt, který v současné době usiluje o registraci jako politická strana.

4) Neregistrovaní Národní bolševici:

- Národně-bolševická strana Československa.

5) „Levý komunismus“:

- 1155 Kolektivně proti kapitálu;
- Třídní válka.

Sociální struktura dogmatických komunistů, je tvořena odhadem 20 000 lidmi, zhruba 80% tvoří marxisté-leninisté důchodového věku, asi 10% je ve věku 30 a 60 let, kolem 10% jsou lidé mezi 15 a 30 lety, většinou muži (90%), ženy mají mírně silnější zastoupení pouze v mladší generaci (kolem 20%). Členskou základnu tvoří primárně vyučení a středoškolsky vzdělání, ideologové jsou vysokoškolsky vzdělání.

Trockisté mají kolem 100 lidí, je zde vysoké procento mladých intelektuálů a kolem 30% žen.

Národních bolševiků je pouze několik jednotlivců kolem 20 let.

KSČM má i nadále silné, avšak stárnoucí dogmatické spektrum. Je zde snaha o podchycení Romů do společného boje vytvářením satelitních romských skupin. Kriminogenní riziko je zde omezené na tzv. „propaganda-delikty“ a na možné násilí na demonstracích.

Mezi levicové extremisty řadíme i anarchisty. Soudobé anarchistické spektrum se u nás vytváří od konce 90. let a to částečně i v rámci punkové subkultury. Masové antifašistické a ekoanarchistické akce jsou zaznamenány již v první polovině 90. let. K organizačnímu a ideologickému tříbení dochází ve druhé polovině let 90. Její nejvýznamnější období bylo mezi léty 1995 až 2000. V současné době převládá antifašistická činnost. (MAREŠ, 2010)

Aktuální strukturu anarchistického a autonomního spektra tvoří neregistrované organizace:

- Antifašistická akce;
- Lokální kolektivy anarchistických a autonomních antifašistů zapojené do kampaně ANTIFA;
- Československá anarchistická federace;
- ?Freedom not Fear?;
- Anarchokomunistická alternativa;

- Anarchofeministická skupina;
- Lokální anarchistické kolektivy (např. Anarchistický kolektiv Moravský Krumlov, Chyba crew, Alerta) a squatterské anarchokolektivy;
- Neformální kolektivy a blogy sociálních anarchistů.

Ekoextremismus na našem území je ve formě Ekoanarchismu, tvořen organizacemi:

- Země především! Earth First!;
- Animal Liberation Front;
- Stop Huntington Animal Cruelty;
- Realita.tv .;
- Ulice lidem! Reclaim the streets!

Počet lidí v anarchoautonomním spektru je odhadován kolem 15 000, tento počet zahrnuje i stoupence mládežnických subkultur. Tvrdé jádro tvoří kolem 300 lidí, hlavních ideologů a stratégů je kolem 50. Dominují zde převážně mladí lidé do 18 let (30%) , aktivisty jsou hlavně lidé z věkové kategorie 18 až 25 let (30%) a v současnosti i 26-35 let (30%), starší aktivisté nad 35% tvoří jen asi 10%. Většinou se jedná o lidi s vysokoškolským vzděláním či studující vysokou školu (cca 40%), dále jsou zde zastoupeni lidé se středoškolským vzděláním a vyučením (cca 30%), zbytek tvoří stoupenci bez dokončeného středního vzdělání (30%). Ženy jsou zde zastoupeny 35%.

Anarchistické hnutí přetrvává v mládežnických subkulturách, jeho militantní spektrum je ovlivněno děním v Řecku roku 2010, kdy došlo k rozsáhlým pouličním nepokojům. Důraz klade na antifašistickou a antirasistickou činnost, pojetí fašismu však může být značně široké. Kriminogenní riziko je zde omezené, především v organizování násilných demonstrací a AFA-činnosti (Anti fašistické činnosti), je zde možná hrozba sabotážní činnosti na podporu zahraničních extremistů např. útok na řecké velvyslanectví v Praze. Dále je zde možná aktivace levicového terorismu, i když spíše jen nižší intenzity a to v případě subjektivně vnímané výrazné „fašizace společnosti“, a dále hrozí i možnost vzniku gangů „paličů aut“. (MAREŠ, 2010)

Nacionalistickou ultrapravicí v polistopadovém stranicko-politickém spektru zastupovala nejvýznamněji SPR-RSČ (Strana pro republiku-Republikánská strana Československa) a její nástupkyně Strana Republikáni Miroslava Sládka, která díky ztrátě parlamentních pozic nemá již takový vliv na stranický systém. (MAREŠ, 2003)

Aktuální struktura nacionalistického spektra je tvořena subjekty:

1) Registrované jako právnické osoby

- Politické strany:
  - Sdružení pro Republiku – Republikánská strana Československa;
  - Národní strana;
  - České hnutí za národní jednotu;
  - Národní sjednocení;
- Občanská sdružení:
  - Vlastenecká fronta + cz.altermedia.info;
  - Národní myšlenka.

2) Neregistrované jako právnické osoby

- Červenobílí;
- Národní čest – Klub přátel generála Gajdy;
- Hnutí národního sjednocení;
- Individuální blogy a časopisy.

3) Subkultury

- Nacionalističtí skinheads, hooligans a část military fans

Sociální struktura nacionalistů je složena z přibližně 1000 aktivistů, tvrdé jádro tvoří kolem 200 osob, z nichž se cca 30-40 zapojuje do ideových a strategických debat, kdy jsou definovány cíle této skupiny a prostředky k jejich dosažení. Věkové rozdělení: cca 10% lidí do 18 let, 30% mezi 20 a 30 lety, 40% mezi 30 a 60 lety a 30% lidí důchodového věku. Osoby jsou zde rovnoměrně zastoupeny z různých vzdělanostních a sociálních tříd. Ženy tvoří cca 5% této scény.

Přetrvává zde ideologická a organizační roztržitost. Neofašistické působení je v kulturně-historické rovině. Část je tvořena skinheadskou subkulturou. Upřednostňování tradičních hodnot, projevy euroskeptismu a vigilantismu. Kriminogenní riziko je omezené, hrozí možné hanobení a podněcování nenávisti proti Romům a imigrantům. (MAREŠ, 2010)

Další neúspěšný pokus o průnik pravicových stran do stranické politiky byl v letech 2001-2002 prostřednictvím Národně-sociálního bloku a Pravé alternativy.

Opětovná snaha o prosazení neonacistických pravicových stran v politice je zaznamenána v roce 2007 prostřednictvím nejvýznamnějšího představitele krajně-pravicové stranické rodiny v České republice, bráno co do počtu získaných voličských hlasů, Dělnické strany (DS). Přestože její volební zisky nikdy nedosáhly takové úrovně, aby získala zastoupení v zastupitelských orgánech na krajské, celostátní či evropské úrovni, nezanedbatelným způsobem ovlivnila dění v České republice a stala se známou i v zahraničí. Díky propojení s neonacistickým spektrem a jeho násilnými aktivitami své paramilitární jednotky byla strana 17. 02. 2010 Nejvyšším správním soudem rozpuštěna, což byl první případ strany v polistopadovém vývoji ČR, kterou tato sankce postihla z jiných důvodů, než kvůli nepředkládání výročních finančních zpráv. (www.rexter.cz)

Skutečný program DS a vystupování jejich představitelů a členů i projevy, jimž tato strana poskytuje prostor na shromážděních a ve stranickém tisku, směřují k vyvolávání rasové, etnické a sociální nesnášenlivosti, a ve svém důsledku k omezení základních práv a svobod určitých skupin obyvatel ČR. Dále DS směřuje k potlačení rovnoprávnosti občanů, a to zejména na základě národnostního klíče nebo sexuální orientace. Strana je provázána s významnými neonacistickými hnutími v ČR, kterým vytváří politickou platformu pro legitimizaci jejich názorů. Při prosazování svých cílů se nezříká násilí, které cíleně vyvolává, veřejně je schvaluje a oslavuje násilí páchané svými členy a sympatizanty.

Aktuální struktura neonacistického spektra v ČR:

1) Registrované jako právnické osoby dle práva ČR:

- Dělnická strana sociální spravedlnosti (politická strana) a Občanské hlídky DSSS;
- Dělnická mládež (občanské sdružení).

2) Neregistrované jako právnické osoby:

- Národní odpor;
- Autonomní nacionalisté;
- Národních aktivisté;
- Blood and Honour/Combat 18 Divison Bohemia;
- široké spektrum tvoří lokální skupiny, malá regionální uskupení, gangy.

Sociální profil neonacistů, zde se však jedná o velmi hrubý odhad, je složen z tvrdého jádra o počtu 400 lidí, asi 10 lidí tvoří hlavních ideologii a strategií, kolem je pak soustředěno 4 000 aktivistů a aktivistek. Věková strukturu je tvořena z 25% lidmi (13-18 let), ze 40% (19-25 let), ze 30% (25-30 let, ale v této kategorii jsou hlavní aktivisté) a ze zbývajících 5% lidé (nad 35 let).

Sociální struktura: 10% vyšší střední třída, 20% střední třída, 40% nižší třída, 30% lidé z okraje společnosti. Vzdělanostní struktura: 10% VŠ (včetně studentů), 30% SŠ, 40% vyučení, 20 % bez vyučení. Počet žen ve scéně lze odhadovat kolem 15-20%. V současnosti stoupající trend nárůstu mladé „facebookové generace“ (14-18 let).

Jedná se o stabilní scénu s neustále dorůstajícími generacemi. Mezi politizujícím a militantním křídlem je neustálé napětí, kdy u politizujícího křídla je snaha maskovat aktivity do kombinace neofašistických a revizionistických aktivit a možná i do IV. odboje. Na Moravě je výraznější příklon k moravismu. Kriminogenní riziko spočívá v tzv. „propagandě deliktů“, násilných akcí proti Romům a krajní levici, je zde i dílčí potenciál k terorismu.

Finanční prostředky extremistické organizace získávají z členských příspěvků ale převážně pocházejí z pořádání koncertů, prodeje hudebních nosičů s rasisticky zaměřenou hudbou, distribucí neonacistických, rasistických symbolů a znaků. Nemalé hmotné zabezpečení pochází také z páchaní „běžné“ kriminality, kdy jsou takto zajišťovány nejen finanční prostředky, ale i falešné cestovní doklady, technické vybavení anebo komunikační prostředky, umožňující propagaci radikálních myšlenek, získávání nových stoupenců ale také případnou realizaci teroristických aktivit. (MAREŠ, 2010)

4. Extremismus a právo

4.1 Trestné činy spojené s extremismem

Od ledna do konce června roku 2010 policisté zaznamenali celkem 159.727 trestných činů, přičemž deliktů s extremistickým podtextem z toho bylo podle Ministerstva vnitra 153, tedy asi 0,1 procenta. V prvním pololetí 2009 policisté zaznamenali 140 takových trestných činů, jde tak o zhruba devítiprocentní meziroční nárůst. Za nejzávažnější trestný čin s extremistickým podtextem za toto období úřad označil brutální napadení třináctiletého chlapce dvěma romskými mladíky v Krupce - Bohosudově na Teplicku. Policie podezřelé zadržela, patnáctiletý hoch pak byl umístěn do diagnostického ústavu, sedmnáctiletý mladík byl obviněn a byl vzat do vazby.

Na rozdíl od jiných druhů trestné činnosti chybí u kriminálních akcí skinheads motiv majetkového zisku či odvety za to, co provedla oběť. Oběť bývá úročníkům neznámá, provokuje jejich útok jen barvou pleti, případně provokuje suverénním chováním, napadení je brutální, jsou při něm používány zbraně, následky na zdraví oběti jsou vážné, někdy fatální.

Z užšího pojetí existuje v trestním zákoníku několik skutkových podstat, kdy je nenávist přímo znakem skutkové podstaty a kdy tyto činy jsou úzce vázány na extremismus.

Pokud se podíváme na trestné činy z nenávisti z širšího pojetí, může být v podstatě takovým každý úmyslný trestný čin, v takové případě nenávist tvoří obecnou přitěžující okolnost dle § 42 písm. b) zák. č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník:

§ 42

b) spáchal trestný čin ze ziskuchtivosti, z pomsty, z národnostní, rasové, etnické, náboženské, třídní či jiné podobné nenávisti nebo z jiné zvlášť zavrženíhodné pohnutky

Ve smyslu trestního zákona je za rasu považována skupina lidí, která se od jiných liší společnými somatickými a dalšími společnými biologickými rysy (barva kůže, tvar lebky, nosu, očí, kůže apod.).

Etnickou skupinou, pak rozumíme historicky vzniklou skupinu lidí, kterou spojuje společný původ, jazyk, mentalita a tradice. Žije zpravidla v početné menšině v rámci většinové společnosti (např. Romové na území ČR). Znakem pro takovou skupinu je pak, sdílení společných hodnot, kdy tato skupina tvoří samostatné komunikační a interakční pole, a která se takto sama identifikuje a ostatními je takto identifikována a označována.

Národností je míněna příslušnost k určitému národu. Národem je rozuměna skupina lidí, která je určena, vědomím sounáležitosti jejích příslušníků, jazykovými, historickými, místními, náboženskými, ekonomickými a politickými vazbami a vztahy.

Náboženská svoboda a svoboda na vyznání je primárně upravena Ústavou ČR článkem 15. Toto právo je dále rozvedeno v zákoně č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností.

Třída je sociálně vymezená skupina lidí, kteří mají obdobné sociální pozice a status – intelligence, šlechta, profesní kategorie (vojáci, státní zaměstnanci, příslušníci Policie ČR apod.)

Trestné činy z nenávisti uvedené v zákoně číslo 40/2009 Sb. Trestní zákoník (TZ).

Hlava I. TZ obsahuje trestné činy proti životu a zdraví:

- § 140 odst. 3 písm. g), vražda
- § 145 odst. 2 písm. f), těžké ublížení na zdraví
- § 146 odst. 2 písm. e), ublížení na zdraví
- § 149 odst. 2 písm. c), mučení a jiné nelidské zacházení.

V hlavě II TZ jsou trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství:

- § 170 odst. 2 písm. b), zbavení osobní svobody
- § 171 odst. 3 písm. b), omezení osobní svobody
- § 172 odst. 3 písm. b), zavlčení
- § 175 odst. 2 písm. f), vydírání

- § 176, omezování svobody vyznání
- § 179, porušování svobody sdružování a shromažďování.

Hlava V. Trestné činy proti majetku:

- § 228 odst. 3 písm. b), poškození cizí věci

Hlava X. Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných:

- § 329 odst. 2 písm. b), zneužití pravomoci úřední osoby
- § 352 odst. 2, násilí proti skupině obyvatelů a jednotlivci
- § 355, hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob

Hlava XIII. Trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy:

- § 400, genocidium
- § 401, útok proti lidskosti
- § 402, apartheid a diskriminace skupiny lidí
- § 403, založení, podpora propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka
- § 404, projevy sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka
- § 405, popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia.

Extremistickými projevy na internetu se nejčastěji pachatelé mohou dopustit podle platného trestního zákoníku následujících trestných činů:

- § 403, založení, podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka
- § 404, projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka
- § 352, násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci
- § 355, hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob
- § 356, podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod. (zák. č. 40/2009 trestní zákoník)

4.2 Práva a svobody občanů

Rasismus celosvětově projevuje svou odolnost. Rozpad bipolárního světa byl mnohde doprovázen novou vlnou nacionalismu a rasismu. Komplikovaná změna společenského systému v postsocialistických zemích vytvořila podmínky pro znovuoživení tradičních idejí o jednotném národu. To se týká i české společnosti, která je konfrontována s různými projevy rasismu. Cílem xenofobních útoků jsou převážně Romové a cizinci s tmavší barvou pleti. Rasismus jako stále aktuální a celosvětový problém se stává námětem různých akcí, konferencí, publikací. Vzniklo již několik programů a projektů zaměřených na potlačení rasismu. Na ochranu lidských práv byl zřízen úřad vládního zmocněnce pro lidská práva a současně vznikly různé organizace a nadace pro řešení především romské problematiky.

Ve společnosti existují názory, které odmítají uzнат existenci rasismu jako příčinu problémů ve vztazích k etnickým a národnostním menšinám. Problémy jsou připisovány na vrub minulosti, kdy jde o pozůstatky totalitních stereotypů, předsudků. Rasistické postoje jsou vysvětlovány nepřipraveností lidí překonat xenofobní stavy způsobené otevřenou společností. Za lék na tyto problémy je považován multikulturalismus založený na myšlence svobody a práva být jiný, je příznačný snahou o kulturní integraci imigrantů. Základní ideu zde tvoří princip práva na jinakost a uplatnění práva být jiný. Dnes je zřejmé, že pouhé prosazování tohoto požadavku nemůže tvořit smysl antirasistického programu. Někteří kritici multikulturalismu otevřeně hovoří o jeho selhání a dokonce jej viní ze současného vzestupu krajní pravice.

Právo na jinakost je interpretováno jako právo na formování odlišné identity vedoucí k požadavku nezaměnitelnosti identity. Vychází se z představy, že člověk musí někam patřit, k nějaké rodině, národu, etniku. Z tohoto vychází i extrémní pravice, kdy již nehovoří o méněcenných rasách nebo etnických skupinách, ale poukazuje na ztrátu vlastní identity, způsobenou imigrací. Rasistická argumentace je spíše zdůvodňována lidskou přirozeností a snahou vždy někam patřit. Kulturní a etnická identita je respektována jen v případě, když se utváří na vlastní teritoriu, ve vlastním národě. Neorasismus vychází z obavy, že s příchodem imigrantů odlišné kultury hrozí společně vytvořené tradiční kultuře a jejím hodnotám zánik.

Ochranu proti projevům rasismu poskytuje pozitivní právo příkazem respektovat nediskriminační princip v podobě nediskriminační klauzule. Garantuje ho např. článek 3 odstavec 1 Listiny základních práv a svobod nebo článek 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace v preambuli uvádí právo všech lidí na stejnou ochranu zákonem proti jakékoliv diskriminaci a proti veškerému podněcování k diskriminaci. V článku 1 odstavci 1 v této smlouvě je napsáno, že výraz, rasová diskriminace, v této úmluvě znamená jakékoliv rozlišování, vylučování, omezování nebo zvýhodňování založené na rase, barvě pleti, rodovém nebo na národnostním nebo etnickém původu, jehož cílem nebo následkem je znemožnění nebo omezení uznání, užívání nebo uskutečňování lidských práv a základních svobod na základě rovnosti v politické, hospodářské, sociální, kulturní nebo v jakékoliv jiné oblasti veřejného života.

Právo příslušníka minority vyjádřit, uchovat a rozvíjet vlastní totožnost je podchyceno v preambuli Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin. Tato úmluva byla přijata 10. listopadu 1994 a v platnost vstoupila 1. února 1998. Její účel je v účinné ochraně národnostních menšin, práv a svobod členů takovýchto minorit. Má zabezpečit respekt, uchování a podporu kulturní rozmanitosti. Kulturou je zde myšlen dynamický systém hodnot sestávající z osvojených prvků, jako jsou zvyky, tradice, víra, pravidla, které umožňují navázat vztahy mezi členy skupiny, jakož i komunikovat se světem a rozvíjet tvořivé schopnosti. Upravuje poměry mezi menšinou a většinou obyvatelstva. Zasahuje i do vztahů uvnitř minoritního společenství. Smluvní ustanovení sice sledují normativní cíle, ale jak dosáhnout výsledku ponechávají v kompetenci států.

Právo být jiný a ochranu kulturní totožnosti jedince a skupiny v mezinárodním řádu zavádí Deklarace UNESCO. Nejedná se o žádnou formu mezinárodního práva, ale může posloužit jako důvod závaznosti mezinárodního obyčeje. V textu deklarace je uvedeno, že každý má právo být jiným a být jako tokový respektován. V článku 9 odst. 2 je požadováno přijetí zvláštních opatření k zajištění rovnosti v důstojnosti a právech jednotlivců a skupin, kdekoliv je to nutné. Také v článku 5 v odstavci 2 je uložena povinnost činit vhodné kroky k nápravě nevýhod, kterými rasová nebo etnická skupina trpí s ohledem na její úroveň vzdělání a života.

Právo svobodné volby je zakotveno v Rámcové úmluvě o ochraně národnostních menšin v článku 3 odstavci 1, který zaručuje nezadatelné lidské právo, kdy každému

příslušníkovi národnostní menšiny přiznává oprávnění svobodné volby, zda-li chce, či nechce požívat dobrodiní smluvní ochrany. Člen minority má možnost se asimilovat, neboli ztratit kulturní identitu, neviditelnou charakteristiku své původní skupiny, a tak nalézt novou totožnost. Asimilace je však dvojsměrný sociální proces, kdy je nutné, aby dominantní komunita byla otevřená a ochotná přijmout takového jedince, což předpokládá absenci xenofobních postojů či diskriminace. (MACHALOVÁ A KOL., 2001)

4.3 Boj proti extremismu

Česká republika patří mezi ty země, které vycházejí při tvorbě své protiextremistické politiky z řady opatření trvalého či dlouhodobého charakteru, zaměřujících se jak na oblast represivní tak na preventivní. Tuto oblast zahrnuje opatření zabezpečující stálé sledování české a zahraniční extremistické scény a s nimi spojených kriminálních projevů.

Politiku boje s extremismem blíže upravuje řada veřejně dostupných usnesení vlády na internetové stránce <http://www.vlada.cz>. Dále tuto oblast upravují interní akty řízení a metodické pokyny. Současného legislativního stavu bylo dosaženo několikaletým úsilím Ministerstva vnitra, Policie ČR a dalších resortů a orgánů státní správy, včetně zpravodajských služeb. Zavedená protiextremistická politika však není rigidní, ale naopak se snaží reagovat včas a v předstihu na nové aspekty a formy projevů extremismu, kdy jeho protagonisté využívají stále sofistikovanější a zastřenější metody k prosazování svých idejí. Ministerstvo vnitra proto stále vyvíjí úsilí o prosazování nových cest a také způsobů, které mají zabránit projevům a jednáním které v sobě mají určitý rasistický, antisemitský, xenofobní, anebo jiný extremistický podtext.

Prioritou Ministerstva vnitra je odhalování a postih všech projevů extremismu, snaha o eliminaci jeho viditelných i latentních forem. Vzhledem k tomu, že extremismus již není problémem jednotlivých států, ale hovoříme zde o nadnárodním fenoménu, který překračuje jednotlivé hranice států, využívá Ministerstvo vnitra poznatků a zkušeností orgánů činných v trestním řízení v okolních státech.

Tyto poznatky využívá při potlačování extremistických projevů a vytváření legislativy ošetřující tuto problematiku.

Odbor bezpečnostní politiky je věcným gestorem problematiky extremismu v rámci Ministerstva vnitra. Ten se jí dlouhodobě a průběžně zabývá, určuje střednědobé a dlouhodobé cíle resortu. Mezi jeho hlavní úkoly patří určit oblasti, na které se je třeba zaměřit, dává podněty k vnitroresortním opatřením, strategiím a postupům v boji s extremismem. Při plnění úkolů úzce spolupracuje s Policií ČR a s jejími specialisty, se zpravodajskými službami, s resorty zahraničních věcí, spravedlnosti, obrany, školství, mládeže a tělovýchovy, kultury, práce a sociálních věcí, s Nejvyšším státním zastupitelstvím a s Úřadem vlády ČR. Plní také funkci výkonného sekretariátu Meziresortní komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií, která je poradním orgánem ministra vnitra a od roku 2004 je rovněž expertním zázemím styčného úředníka ČR pro kontakt s Evropským monitorovacím střediskem rasismu a xenofobie (European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia - EUMC) pod jehož monitoring ČR jako unijní stát spadá. Na mezinárodní úrovni zabezpečuje Odbor bezpečnosti spolupráci Pracovní skupinu pro boj s extremismem Visegrádská čtyřka a Rakouska, jejímž gestorem je Česká republika prostřednictvím Ministerstva vnitra. Jde o expertní pracovní skupinu, využívající spolupráci při vzájemné výměně informací a vyhodnocení bezpečnostních rizik spojených s extremismem ve středoevropském prostoru, na nadnárodní úrovni.

Mezi činnosti Odboru bezpečnostní Ministerstva vnitra politiky patří také pořádání seminářů a kulatých stolů, které bývají i s mezinárodní účastí. Diskuse se vztahuje k extremistickým tématům, dále tento odbor spolupracuje s akademickou sférou, s Federací židovských obcí, s Židovskou obcí Praha a s dalšími organizacemi.

Na základě usnesení vlády č. 198 ze dne 19. března 1998, vydává Ministerstvo vnitra České republiky od roku 1998 každoročně Zprávu, ve které informuje o vývoji situace v oblasti extremismu. Od r. 2004 uveřejňuje Informaci o problematice extremismu na území České republiky, jedná se o samostatnou přílohu Zprávy o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky, které jsou předkládány ke schválení Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Dříve Zprávy, nyní Informace, které pojednávají o aktivitách celé státní správy v uplynulém roce, jsou veřejnosti dostupné na webových stránkách www.mvcr.cz/dokument/index.html.

Ze současné aktivity odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra lze uvést jeho zaměření na výklad skutkových podstat trestných činů páchaných pravicovými extremisty a problémy související s jejich dokazováním, a to i ve spojitosti s pořádáním pravicově extremistických koncertů na území ČR. Jako nejvíce problematické se zatím jeví zneužívání počítačové sítě Internet k šíření extremistických idejí.

K úspěšnosti boje s extremismem je potřeba efektivní mezinárodní spolupráce, důsledný monitoring a analytická činnost, včasná reakce na nové jevy v oblasti extremismu, podmíněná zvýšením efektivity spolupráce bezpečnostních složek a sdílením operativních poznatků, průběžné zvyšování profesionality policejních specialistů a jejich celoživotní vzdělávání, spolupráce s akademickou sférou, státními, nevládními či privátními organizacemi.

Posláním policie je služba veřejnosti, proto musí reagovat na novodobá bezpečnostní rizika, jakými je např. terorismus nebo mezinárodní organizovaný zločin a přijímat nejrůznější opatření s cílem snižovat úroveň bezpečnostních rizik a dosahovat svého poslání. S ohledem na specifickou problematiku byly zřízeny i speciální policejní složky pro trestnou činnost s extremistickým podtextem zařazené pod Útvar pro odhalování organizovaného zločinu.

Jako samostatný vzniká Útvar pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie (dále jen ÚOOZ SKP) k datu 1. 1. 1995, kdy jeho součástí je i Národní protidrogová centrála (dále jen NPC). NPC byla však k 15. lednu 2001 z organizační struktury Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu SKP vyjmuta a stala se samostatnou specializovanou jednotkou.

Struktura ÚOOZ se stále inovuje a mění, reaguje tak na nové změny a nové trendy v páchání organizovaného zločinu. Dochází k personálním změnám ve vedení útvaru, jsou připravena opatření na zefektivnění a zkvalitnění jeho práce. Dále je realizována nová organizační struktura, dochází ke změnám v činnosti odboru odhalování a dokumentace závažné trestné činnosti, který je rozptýlen do činnosti jednotlivých odborů a expozitur. Z potřeby reagovat na nově vzniklé požadavky vznikají nová pracoviště, dochází k rozsáhlé rekonstrukci útvarových prostor a ke zmodernizování vybavení všech útvarových složek.

Organizovaný zločin je úzce spojen se získáváním prostředků a to nejen finančních, pro fungování a činnost extremických skupin. Náš domácí zločinecký vývoj souvisí se základními změnami v české společnosti - ekonomice i politice tak, jak se po roce 1989 odehrály. Cílem organizovaného zločinu u nás je získání maximálních zisků a také ekonomického, společenského vlivu za pomoci jakýchkoliv prostředků. Jsou to prostředky méně viditelné, o to však pro společnost nebezpečnější - korupce, diskreditace nepohodlných osob či institucí nebo legalizace výnosů z trestné činnosti prostřednictvím zdánlivě legálního podnikání či investování.

ÚOOZ plní v oblasti boje s organizovaným zločinem v ČR úkoly stanovené příslušnými zákony a národními bezpečnostními strategiemi. Hlavním úkolem je získávání, soustřeďování, uchovávání, analýza a využívání informací důležitých pro boj s organizovaným zločinem, dále pak odhalování, vyšetřování a zjišťování pachatelů TČ na úseku nedovoleného obchodování nebo přechovávání zbraní střeliva, vojenského materiálu, radioaktivních látek atp., v oblasti obchodu s lidmi a nelegální migrace, násilné trestné činnosti, vydírání, nástražných výbušných systémů. Dále působí v oblasti padělání a pozměňování peněz a dalších platebních prostředků, v oblasti terorismu a extremismu, v oblasti zločineckých struktur a jejich aktivit na území ČR a v oblasti rozsáhlé majetkové trestné činnosti.

Jednotlivými druhy organizované trestné činnosti se zabývají specializované odbory ÚOOZ sídlící v Praze. V rámci regionů je pak činnost ÚOOZ přenesena na expozitury (detašovaná pracoviště), která se věnují zejména organizované trestné činnosti páchané na místně příslušném území expozitury. Expozitury ÚOOZ sídlí v Českých Budějovicích, Plzni, Teplicích, Hradci Králové, Brně a Ostravě.

Jednou ze speciálních složek je i Národní kontaktní bod pro terorismus Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (dále jen NKBT), který vzniká v roce 2009 při odboru terorismu a extremismu. Jde o specializované centrální komunikační, informační a analytické pracoviště Policie České republiky. Jeho náplní je sběr, zpracování, analýza a vyhodnocování informací, které zjistila Policie České republiky, o teroristech a osobách důvodně podezřelých z napojení na teroristické organizace. NKBT je propojen se všemi útvary Policie České republiky a spolupracuje s ostatními našimi a zahraničními bezpečnostními orgány. NKBT vytvořil metodiku předcházení, odhalování a vyšetřování teroristické trestné činnosti a zpracovává situační a poziční

dokumenty ze svěřené problematiky. Prostřednictvím získaných informací NKBT monitoruje a vyhodnocuje hrozby plynoucí z terorismu vůči zájmům České republiky a činí kroky při jejich předcházení a případném odstraňování. Efektivní, koordinované a včasné zpracování dat o terorismu uvnitř policie, stejně jako možnost občanů České republiky obracet se s podněty přímo na specializovaný útvar, patří k jeho největším přednostem.

Veřejnost má v tomto případě nezastupitelnou roli. Bez informací poskytovaných veřejností Policii ČR by mnohdy nebylo možné vyřešit ten který případ. Technické vybavení a taktické zkušenosti jsou sice velmi důležité, ale k vyřešení případu leckdy nestačí. (www.policie.cz)

5. Praktická část

5.1 Metody, cíle průzkumu a stanovení hypotéz.

Pracovně jsem zařazen u Policie České republiky v přímém výkonu služby, kdy má pracovní náplň není speciálně zaměřena na problematiku extremismu. Své sociologické šetření jsem soustředil na zjištění postojů učňovské mládeže na Střeni škole cestovního ruchu ve Vysokém Mýtě k projevům extremismu.

Nezbytná empirická data pro moje šetření jsem získal za pomoci anonymních dotazníků, kdy jsem použil pouze uzavřené otázky. Dotazníkovou metodu sociologického šetření jsem si vybral z důvodů získání potřebného vzorku ke zpracování ve velice krátkém časovém období. Otázky jsem se snažil definovat jasně, stručně a výstižně. (příloha č. 1)

Pro vyšší objektivitu získaných dat jsem zvolil anonymní dotazník, o jehož vyplnění jsem požádal studenty učňovské školy ve Vysokém Mýtě.

Díky ochotě a vstřícnosti studentů, kdy ze 128 rozdaných dotazníků, byla návratnost 100%, z celkového počtu vypracovaných dotazníků však bylo možno použít jen 93, neboť 35 dotazníků nebylo správně vyplněno.

Předpoklad, ze kterého jsem vycházel, byl, že stupňující se tendence extremismu v současné společnosti převládají u učňovské mládeže. Mládež může ve složitém

období dospívání, spojeném s existenčními nejistotami inklinovat k extremistickým a radikálním postojům.

Cílem šetření bylo zjistit:

- jaký je postoj mládeže k minoritám;
- zda existuje spojitost mezi vlastní zkušeností se zástupci minorit a pohledem na ně;
- jestli mládež sympatizuje s lidmi, kteří se dopouštějí násilí na příslušnících etnických menšin;
- co spíše vadí mládeži, na etnických menšinách, zda barva pleti, nebo jejich chování.

Hypotéza 1:

Pohled učňovské mládeže na příslušníky etnických menšin je spíše negativní.

Hypotéza 2:

Vlastní negativní zkušenost s příslušníky minorit, není hlavní příčinou negativního pohledu mládeže na tuto etnickou skupinu.

Hypotéza 3:

Předpokládám, že mládež většinou sympatizuje s lidmi, kteří se projevují nepřátelsky proti příslušníkům etnických menšin.

Hypotéza 4:

Více nežli barva pleti, vadí mládeži na příslušnících etnických minorit jejich způsob chování na veřejnosti.

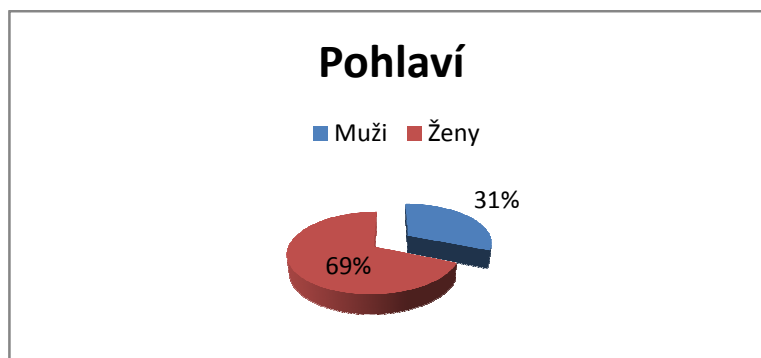
5.2 Vyhodnocení dotazníku

Výsledky šetření jsou prezentovány v pořadí kladených jednotlivých otázek, tak jak jsou uvedeny v dotazníku a jsou znázorněny grafem a slovním komentářem.

Otázka č. 1 – Vaše pohlaví.

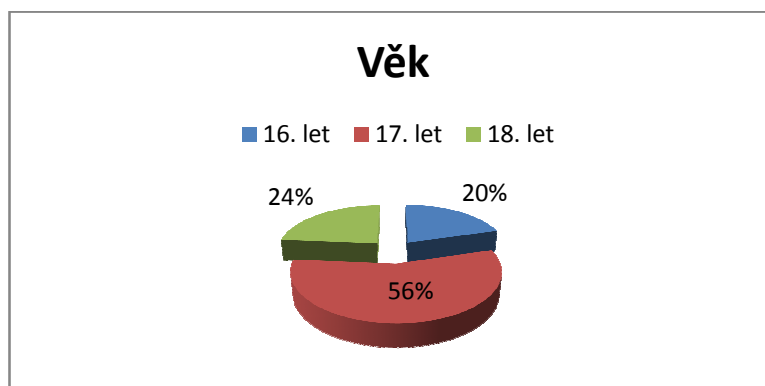
Tabulka č.1

Pohlaví	Počet dotazovaných respondentů	%
Muži	29	31
Ženy	64	69
Celkem	93	100

Z celkového počtu 93 vypracovaných dotazníků od respondentů bylo vyplněno 29 dotazníků muži (tj. 31%) a 64 ženami (tj. 69%).

Otázka č. 2 – Váš věk.

Soubor dotazovaných respondentů byl složen ze 3 věkových skupin a to 19 respondentů ve věku 16 roků (tj. 20%), 52 respondentů ve věku 17 roků (tj. 56%), 22 respondentů ve věku 18 roků (tj. 24%).

Otázka č. 3 – Máte za sousedy příslušníky etnické menšiny či cizince? Pokud odpovíte na tuto otázku kladně, odpovězte i na následující otázku.

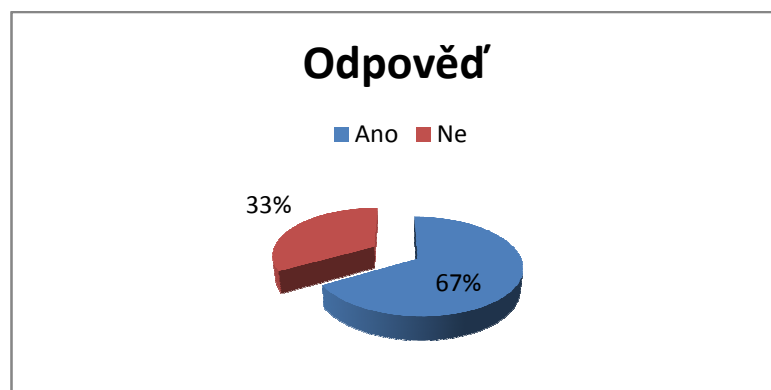
Na položenou otázku, zda mají respondenti za sousedy příslušníky etnické menšiny či cizince odpovědělo 34 dotazovaných ano (tj. 37%), a 59 ne (tj. 63%).

Otázka č. 4 – Máte s těmito sousedy negativní zkušenost?

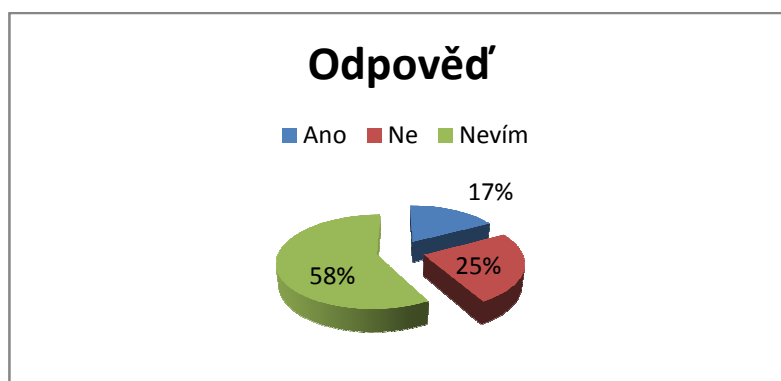
Na otázku, zda mají respondenti, kteří mají za sousedy příslušníky etnické menšiny či cizince s těmito negativní zkušenost, odpovědělo z 34 respondentů 19 ano tj. (tj. 56%) a 15 ne (tj. 44%).

Otázka č. 5 – Vadilo by Vám se přestěhovat do oblasti, kterou obývají menšinové etnické skupiny?

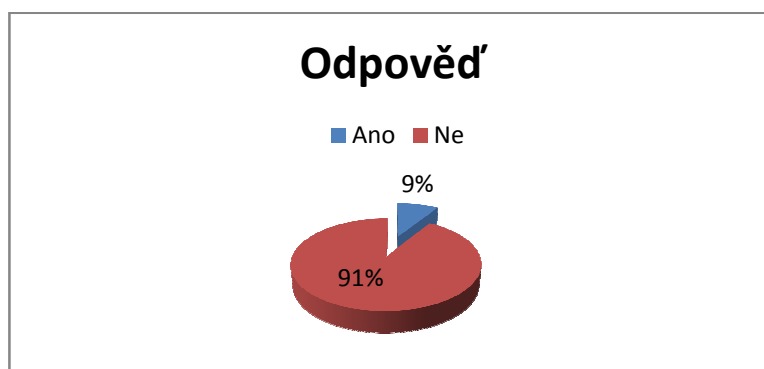
Na dotaz, zda by dotazovaným vadilo přestěhovat se do oblasti, kterou obývají menšinové etnické skupiny, odpovědělo 62 ano (tj. 67%) a 31 ne (tj. 33%).

Otázka č. 6 – Myslíte si, že tresty za rasově motivované činy jsou dostačující?

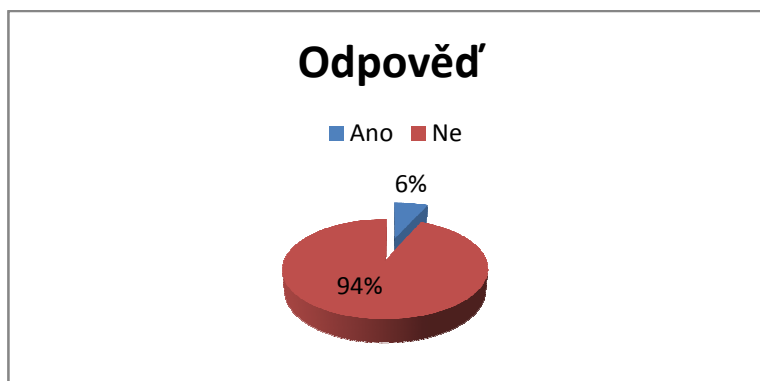
Na otázku, zda si respondenti myslí, že tresty za rasově motivované činy jsou dostačující, odpovědělo 54 nevíím (tj. 58%), 16 ano (tj. 17%) a 23 ne (tj. 25%).

Otázka č. 7 – Myslíte si, že je diskriminace menšin v ČR?

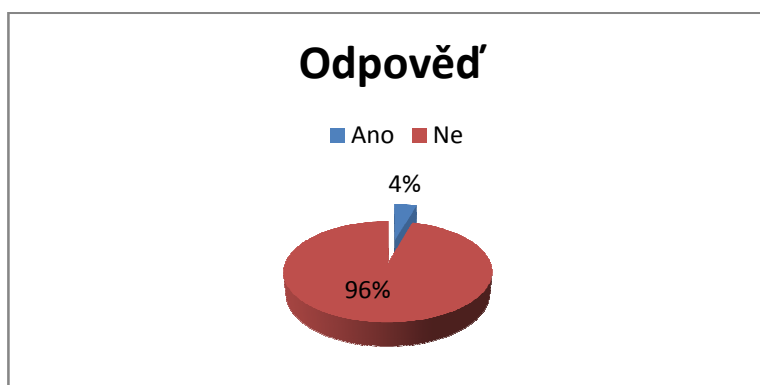
Na otázku, zda si dotazovaní myslí, že je diskriminace menšin v ČR, odpovědělo 8 respondentů ano (tj. 91%) a 85 ne (tj. 9%).

Otázka č. 8 – Byl/a jste někdy napaden/a jiným příslušníkem menšiny?

Na otázku, zda byl někdo z dotazovaných napaden jiným příslušníkem menšiny odpovědělo 6 respondentů že ano (tj. 6%) a 87 že ne (tj. 94%).

Otázka č. 9 – Napadl/a jste někdy sám/a jiného příslušníka menšiny?

Na otázku, zda někdo z dotazovaných respondentů sám napadl jiného příslušníka menšiny, odpověděli 4 respondenti, že ano (tj. 4 %) a 89 že ne (tj. 96%).

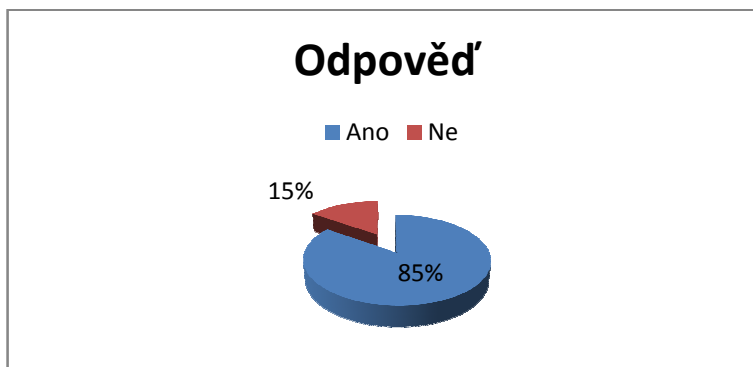

Otázka č. 10 – Jsou Vám lidé, kteří nesnáší příslušníky jiných etnických skupin či cizinců sympatičtí?

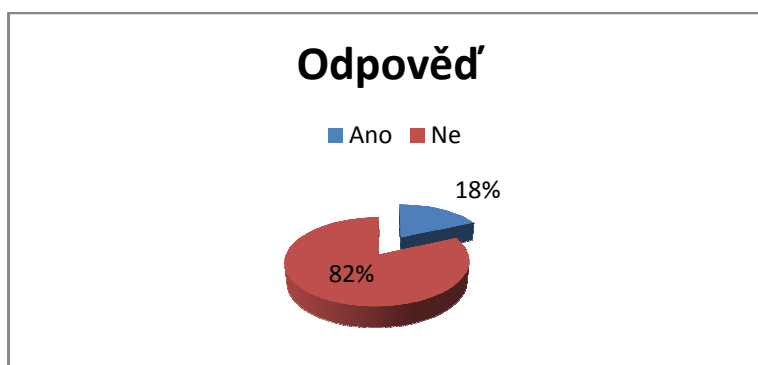
Na otázku, zda jsou dotazovaným sympatičtí ti lidé, kteří nesnáší příslušníky jiných etnických skupin či cizinců odpovědělo 65 ano (tj. 70%) a 28 ne (tj. 30%).

Otázka č. 11 – Myslíte si, že si za fyzické útoky mohou příslušníci minorit samy?

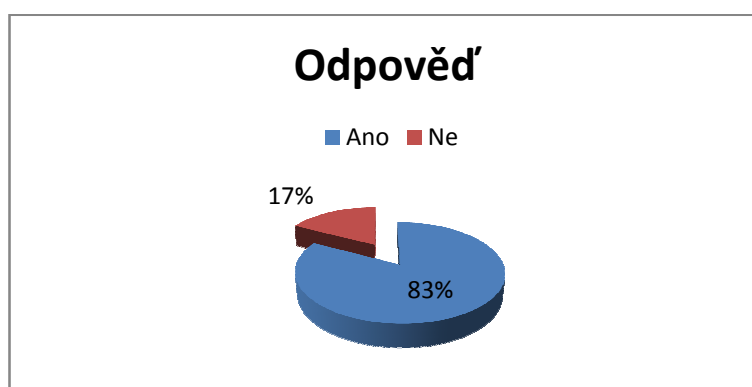
Na dotaz, zda si respondenti myslí, že si za fyzické útoky mohou příslušníci minorit samy, odpovědělo 79 ano (tj. 85%) a 14 ne (tj. 15%).

Otázka č. 12 – Vadí Vám barva pleti příslušníků jiných etnických skupin?

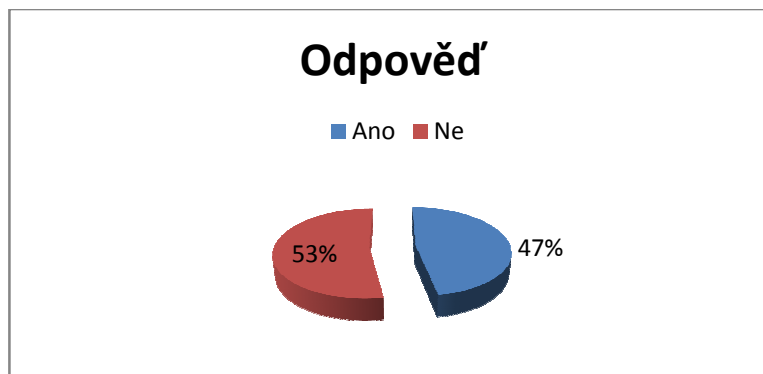
Na otázku, zda si dotazovaným vadí barva pleti příslušníků jiných etnických skupin, odpovědělo 17 ano (tj. 18%) a 76 ne (tj. 82%).

Otázka č. 13 – Vadí Vám to, jak se příslušníci menšin projevují na venek?

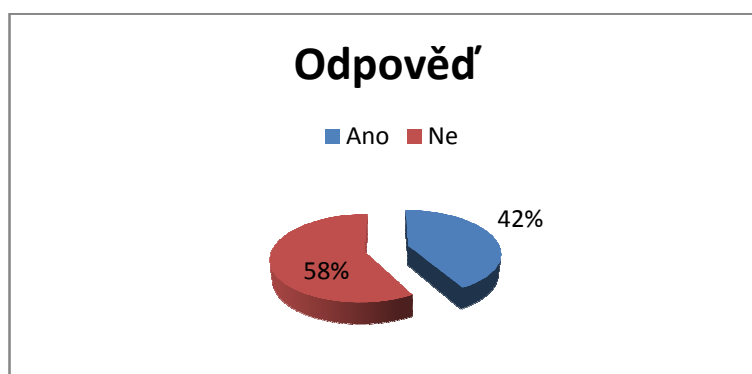
Na otázku, zda respondentům vadí to, jak se příslušníci menšin projevují na venek, odpovědělo 17 ano (tj. 17%) a 76 ne (tj. 83%).

Otázka č. 14 – Znáte nějakou organizaci-skupinu v ČR, která má rasově diskriminační sklony?

Na dotaz, zda respondenti znají nějakou organizaci-skupinu v ČR, která má rasově diskriminační sklony odpovědělo 44 dotazovaných ano (tj. 47%) a 49 ne (tj. 53%).

Otázka č. 15 – Jste příznivcem nebo členem některé z extremistických skupin?

Na otázku, zda je někdo z respondentů příznivcem nebo členem některé z extremistických skupin odpovědělo 39 dotazovaných ano (tj. 42%) a 54 ne (tj. 58%).

Otázka č. 16 – Jste příslušníkem některé etnické skupiny? Pokud na tuto otázku odpovíte ano, odpovězte také na otázku č. 17.

Na dotaz, zda někdo z respondentů je příslušníkem některé etnické skupiny, odpovědělo všech 93 dotazovaných, že ne.

Otázka č. 17 – Přináší Vám to, že jste příslušníkem etnické skupiny problémy v běžném životě?

Vzhledem k tomu, že na otázku č. 16 všichni dotazovaní odpověděli záporně, nikdo nezodpověděl otázku č. 17.

5.3 Analýza zjištěných výsledků

Hypotéza 1:

Pohled učňovské mládeže na příslušníky etnických menšin je spíše negativní.

Hypotéza se **potvrdila**. K hypotéze č. 1 se vztahovaly odpovědi na otázku č. 5, 11, 15.

Hypotéza 2:

Vlastní negativní zkušenost s příslušníky minorit, není hlavní příčinou negativního pohledu mládeže na tuto etnickou skupinu.

Hypotéza se **potvrdila**. K hypotéze č. 2 se vztahovaly odpovědi na otázku č. 8, 5. Vzhledem k celkovému výsledku, tedy došlo k potvrzení hypotézy č. 2.

Hypotéza 3:

Předpokládám, že mládež většinou sympatizuje s lidmi, kteří se projevují nepřátelsky proti příslušníkům etnických menšin.

Tato hypotéza se **potvrdila**. K hypotéze č. 3 se vztahovaly odpovědi na otázku č. 10. Vzhledem k celkovému výsledku, tedy došlo k potvrzení hypotézy č. 3.

Hypotéza 4:

Více nežli barva pleti, vadí mládeži na příslušnících etnických minorit jejich způsob chování na veřejnosti.

Hypotéza se **potvrdila**. K hypotéze č. 4 se vztahovaly odpovědi na otázku č. 12 a 13. Vzhledem k celkovému výsledku, tedy došlo k potvrzení hypotézy č. 4.

Závěr

V teoretické části bakalářské práce je prezentován základní pohled na extremismus, radikalismus a terorismus. Je nastíněna jejich stručná geneze a jsou vymezeny pojmy týkající se této oblasti s cílem uvést zájemce do problematiky. Jsou zde stručně popsány vnější projevy extremismu a je charakterizováno potenciální nebezpečí, které pro společnost radikální postoje představují.

Jako rizikové období se z hlediska vývoje osobnosti jeví pubescentní období, v němž významně sílí riziko příklonu k extrémním postojům a jejich agresivním projevům.

Extremismus však zasahuje i do sociální sféry, v níž mají na formování veřejného mínění rozhodující roli masmédiá. Prostor pro prezentaci radikálních myšlenek v současném světě poskytuje především internet, pro který je typická anonymita přispěvatelů. Svůj význam má i komplikovanost postihování takového jednání, zejména pokud jsou k propagaci extremismu použity zahraniční servery.

Extremistické, radikální a teroristické jednání je odsuzováno většinou lidí. Tento majoritní postoj se pak odráží v legislativě jednotlivých států. Právě zákony a právní normy jsou důležitým pomocníkem v boji proti nebezpečnému radikálnímu chování.

Podstatnou úlohu při formování postojů mladých lidí mají sociální pedagogové, kteří by se měli zaměřit na extremismem ohrožené jedince, ať už jde o možné pachatele nebo potenciální oběti radikálních idejí.

Součástí bakalářské práce jsou přílohy, které uvádějí některé extremistické znaky a symboly a napomáhají k orientaci při jejich výkladu a využívání, resp. zneužívání soudobými radikálními skupinami.

Provedeným sociologickým šetřením bylo zjištěno, že pohled učňovské mládeže ve Vysokém Mýtě na příslušníky etnických menšin je ve své podstatě negativní, a to bez ohledu na to, zda s nimi mají či nemají přímou osobní zkušenost.

Při praktické části bakalářské práce nešlo jen o sběr empirických dat potřebných k vypracování její druhé části. Většina dotazovaných studentů sama sebe při rozhovoru nevnímala jako radikály či extremisty, ale při následném vyplňování dotazníků

se projevila značná míra jejich radikálních postojů. Dovolím si však předpokládat, že většina respondentů se nad otázkami položenými v dotazníku alespoň zamyslela.

Při sběru informací k mé práci jsem si na jedné straně uvědomil, jak základní má obvykle člověk informace o problematice, o které jsem ve své práci zajímal. Na straně druhé jsem se přesvědčil, jak velké množství materiálů je k dispozici, pokud se člověk o tuto oblast aktivně zajímá.

Cíle bakalářské práce se podařilo naplnit. Práce může posloužit jako zpětná vazba pro školu, jejíž studenti se zúčastnili šetření. Mohou s ní pracovat v rámci prevence, výchovni poradci, metodici prevence a jiní pracovníci školy. Začínající policisté se mohou jejím prostřednictvím seznámit s uvedenou problematikou před zařazením do základního odborné přípravy.

Resumé

Tématem mé bakalářské práce je extremismus, radikalismus a terorismus ve společnosti a obecný pohled na tato témata z různých aspektů.

Práci jsem rozdělil na úvod, část teoretickou, praktickou a závěr. Teoretická část obsahuje čtyři kapitoly. V první části jsem nastínil stručný vývoj, možné hrozby a projevy extremismu, radikalismu a terorismu.

Druhou část jsem věnoval psychologickým aspektům extremismu, radikalismu a terorismu. Těmito jsou psychologické motivy k násilí, také se zde zmiňuji o mládeži jako specifické sociální skupině, náchylné k radikálním postojům. V poslední kapitole této části pojednávám o osobnostní dispozici a o vnějších motivech ovlivňujících vznik radikálních a extremistických postojů.

Ve třetí části jsem analyzoval na extremismus z pohledu sociálního se zaměřením na roli masových médií a možnosti internetu v rámci extremismu, a to jak jejich roli negativní, tak pozitivní. Dále jsem se zaměřil na politické ambice extremistických skupin a problematiku jejich financování.

Čtvrtou část jsem zaměřil na vztah extremismu a práva. V první kapitole jsou uvedeny trestné činy spojené s extremismem, ve druhé jsou uvedena nezadatelná, nezczitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná práva a svobody občanů a ve třetí je pak charakterizován boj proti extremismu, především prostřednictvím Útvaru odhalování organizovaného zločinu.

V praktické části jsou popsány cíle šetření, stanoveny hypotézy, uveden vzor dotazníku určeného pro šetření, charakteristika souboru respondentů, metody organizace šetření a následné výsledky šetření a vyhodnocení hypotéz.

Závěr pak obsahuje charakteristiku práce, posouzení splnění cílů, závěry vyplývající z práce a její propojení se sociální pedagogikou.

Anotace

Bakalářská práce podává obecný náhled do problému extremismu, radikalismu a terorismu, na jejich vývoj a různé aspekty související s touto tematikou. Dále akcentuje důležitost dodržování základních lidských práv a boje s vzrůstající aktivitou extremistických skupin. Teoretická část bakalářské práce obsahuje vysvětlení základních pojmů spojených s extremismem a zabývá se vývojem, projevy a možnými hrozbami v této oblasti. Cílem této práce je, přinést začínajícím policistům a středoškolské mládeži souhrnné a obecné informací k tématu extremismu a umožnit jim pohled na něj z různých aspektů. Byl bych rád, kdyby sloužila jako osvěta směřující k laické veřejnosti, jíž by mohla přiblížit nejen druhy a formy extremismu, ale i složitost boje proti němu. V praktické části jsou shrnuty výsledky šetření, které bylo provedeno na vybraném vzorku respondentů. Cílem tohoto šetření bylo zjistit postoje mládeže k projevům extremismu a zdroje těchto postojů. Výsledky práce mohou být využity ke zlepšení informovanosti a zjištění možných příčin negativního postoje mládeže k zástupcům minorit a zároveň mohou posloužit jako vodítko u konkrétních projektů a činnosti speciálních pedagogů zaměřených na tuto problematiku.

Klíčová slova

Extremismus, radikalismus, terorismus, právo, projevy a hrozby, psychologické aspekty, sociální aspekty, mládež, masová média, boj.

Summary

This bachelor's thesis reviews general information about extremism, radicalism and terrorism, its development and different aspects connected to these topics. It also emphasizes the importance of basic human rights and the fight with increasing activity of extremist groups. The theoretical part of this thesis consists of explanation of the basic concepts connected to extremisms and focuses on its development, manifestation and possible threats. The goal of this thesis is to give complete information about extremism to policemen and juvenils. It should also be educational for the public to

whom it could give information not only about the types and forms of extremism but also the difficulties of fight against it. In the empirical part of this thesis, the results of survey are presented. The aim of this survey was to find out attitudes of juvenils toward extremism and sources of such attitudes. Results could be used to find out sources of negative attitudes of juvenils toward minorities and also improve activities of social workers.

Keywords

Extremism, radicalism, terrorism, law, denotations end threats, psychological aspects, sociable aspects, young, national media, fight.

Seznam literatury

1. Zákon č.40/2009 Sb. Trestní zákoník
2. Bárta, Z. Radikalismus, Extremismus, Terorismus, Bakalářská práce, Policejní akademie České republiky, Praha, 2003, 46 s.
3. Černý, P. Právní ochrana před extremismem. Praha: CH Beck, 2008, ISBN: 978- 80-7400-053-9, 270 s.
4. Danics, Š. Extremismus: řešení krizových situací. Praha: Triton, 2003, ISBN: 80-7254-454-3, 62 s.
5. Charvát, J. Současný politický extremismus a radikalismus. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-7367-098-6, 184 s.
6. Chmelík, J. Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty. Praha: Linde, 2001, ISBN: 80-7201-265-7, 172 s.
7. Kotlán, P. Demokracie ve stínu: extremismu, terorismu, fašismu, komunismu. Ostrava: Sokrates, 2003, ISBN: 80-86572-07-2, 173 s.
8. Labáth, V. Riziková mládež. Praha: Slon, 2001, ISBN: 80-85850-66-4, 158 s.
9. Macek, P. Adolescence. Praha: Portál, 2003, ISBN: 80-7178-348-X, 140 s.
10. Machalová, T. a kolektiv. Lidská práva proti rasismu. Brno: Doplněk, 2001, ISBN: 80-7239-099-6, 263 s.
11. Mareš, M. Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Brno: Barrister & principal, 2003, ISBN 80-86598-45-4, 655 s.
12. Matoušek, O. Kroftová, A. Mládež a delikvence. Praha: Portál, 2003, ISBN: 80-7178-771-X, 344 s.
13. Nakonečný, M. Motivace lidského chování, Academia, Praha: Akademie věd České republiky, 1997, ISBN 80-200-0592-7, 270 s.
14. Nečas, C. Romové v České republice včera a dnes. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2002, ISBN: 80-244-0497-4, 129 s.
15. Pierre, M. Evropa v černých košilích. Praha: Themis, 2005, ISBN: 80-7312-044-5, 488 s.
16. Smolík, J. Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu. Karlovy Vary, Zdeněk Plachý – vydavatelství & vydavatelství, 2008, ISBN: 978-80-903556-3-7, 280 s.

17. Smolík, J. Subkultury mládeže. Praha: Granada, 2010,
ISBN: 978-80-247-2781-3, 281 s.
18. Smolík, J. Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě. Brno:
Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007,
ISBN: 978-80-210-4438-8, 204 s.
19. MAREŠ, M. Levicový extremismus v ČR z hlediska historie, současnosti a
trendů do budoucnosti, 2010.
20. Metro, Brno 20. 01. 2010
21. <http://jakub.hucin.cz>, 10. 11. 2010 v 09:15 hod.
22. www.gymcv.cz, 29. 10. 2010 v 21:00 hod.
23. www.mvcr.cz, 29. 10. 2010 v 18:30 hod.
24. www.policie.cz,
25. www.rexter.cz, 23. 01. 2011. v 09:00 hod.
26. www.vojsko.net, 02. 11. 2010 v 21:30 hod.

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Dotazník

Příloha č. 2 - Význam symbolů a znaků užívaných extremistickými skupinami
a organizacemi.

Dobrý den,

jmenuji se Marian Moravec a jsem studentem 3. ročníku bakalářského studia, studijního oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně a Institutu mezioborových studií v Brně. V souvislosti s ukončením studia zpracovávám bakalářskou práci na téma „Extremismus a jeho gradující tendence v současné společnosti“, jejíž součástí je i drobný sociologický průzkum u učňovské mládeže ve Vysokém Mýtě, který je zaměřen na zjištění pohledu a postojů učňovské mládeže k projevům extremismu. Žádám Vás tedy o vyplnění níže uvedených otázek. Podotýkám, že celý dotazník je anonymní a veškeré získané údaje budou použity jen pro účely mé bakalářské práce. Vybranou odpověď prosím ZAKROUŽKUJTE.

Děkuji Vám za pomoc a ochotu.

DOTAZNÍKOVÁ ČÁST

Dotazník

1) Vaše pohlaví: muž

žena

2) Váš věk:

3) Máte za sousedy příslušníky etnické menšiny či cizince? Pokud odpovíte na tuto otázku kladně, odpovězte i na následující otázku.

Ano

Ne

4) Máte s těmito sousedy negativní zkušenost?

Ano   Ne

5) Vadilo by Vám se přestěhovat do oblasti, kterou obývají menšinové etnické skupiny?

Ano   Ne

6) Myslíte si, že tresty za rasově motivované činy jsou dostačující?

Ano   Ne   Nevím

7) Myslíte si, že je diskriminace menšin v ČR?

Ano   Ne

8) Byl/a jste někdy napaden/a jiným příslušníkem menšiny?

Ano   Ne

9) Napadl/a jste někdy sám/a jiného příslušníka menšiny?

Ano   Ne

10) Jsou Vám lidé, kteří nesnášejí příslušníky jiných etnických skupin či cizince sympatičtí?

Ano   Ne

11) Myslíte si, že si za fyzické útoky mohou příslušníci minorit samy?

Ano   Ne

12) Vadí Vám barva pleti příslušníků jiných etnických skupin?

Ano   Ne

13) Vadí Vám to, jak se příslušníci menšin projevují na venek?

Ano   Ne

14) Znáte nějakou organizaci-skupinu v ČR, která má rasově diskriminační sklony?

Ano   Ne

15) Jste příznivcem nebo členem některé z extremistických skupin?

Ano   Ne

16) Jste příslušníkem některé etnické skupiny? Pokud na tuto otázku odpovíte ano, odpovězte také na otázku č. 17.

Ano   Ne

17) Přináší Vám to, že jste příslušník etnické skupiny problémy v běžném životě?

Ano   Ne

Příloha č. 2 - Význam symbolů a znaků užívaných extremistickými skupinami a organizacemi.

Obrázek č. 1

Původně vlajka Nacionálně socialistická německá dělnická strana (NSDAP), po roce 1935 se stala civilní vlajkou nacistického Německa. Dnes je často užívána i soudobými neonacisty.

Obrázek č. 2

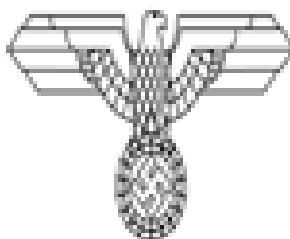
Znak SS, má pro soudobý neonacismus značný symbolický význam. Jde o znak dílčích složek sloužících k ochraně vedení NSDAP.

Obrázek č. 3

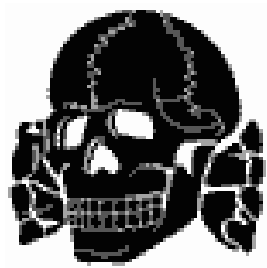
Soudobým neonacistům jsou významnou inspirací i Úderné oddíly NSDAP, převážně tím, že se podílely na pouličních bojích nacistického hnutí s komunisty ve dvacátých letech a na počátku let třicátých.

Obrázek č. 4

Nacistická orlice držící ve spárech hákový kříž, byla symbolem nacismu od roku 1923, na původní význam orlice, navazuje její užití v soudobém neonacismu.

Obrázek č. 5

Jeden z hlavních symbolů jednotek SS Totenkopf, se stal po první světové válce symbolem ultrapravicového boje proti bolševismu a socialismu.

Obrázek č. 6

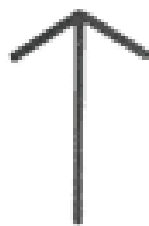
Symbol runy Othilia, Odal Rune, je využíván i mimo krajně pravicovou scénu. Soudobí neonacisté ji využívají po nordickém a nacistickém odkazu, kdy označovala hrozený kus země a byla používána mimo jiné jako symbol Rasového a osidlovacího úřadu SS.

Obrázek č. 7

Runa Mannaz, symbolizuje život. V nacistickém Německu značila datum narození v materiálech SS a současně označovala dvě organizace podřízené SS – Ahnenerbe a Lebensborn. V současnosti je tento symbol využíván americkou rasistickou a neonacistickou organizací Národní aliance. U nás byla symbolem občanského sdružení Národní Aliance do jejího rozpuštění 31. 03. 2011. Symbol může být využíván i bez vazby na neonacismus.

Obrázek č. 8

Runa Teiwaz, se stala symbolem boje, kdy ji využívaly jednotky SA i SS. Tento symbol nachází užití jak v soudobém neonacismu, tak i mimo neonacistickou scénu.

Obrázek č. 9

Symbol keltského kříže, jehož původní význam není zcela znám. Vzhledem k jeho starodávnému původu si jej vybraly ve dvacátých letech různé nacionalistické a ultrapravicové organizace. Byl využíván národy s keltskou tradicí, které kolaborovali s nacistickým Německem, a byl odznakem 33. Divize SS. Je užíván i mimo neonacistickou či krajně pravicovou scénu. Neonacisté jej používají jako náhražku za zkompromitovanou svastiku.

Obrázek č. 10

Jeden ze symbolů konceptů soudobého neonacismu, Bílé síly, anglicky White Power. Označuje v neonacistickém a rasistickém prostředí ideu třetí cesty. Obecně však nemusí White Power značit nadřazenost bílé rasy, ale pouze její specifičnost.

Obrázek č. 11

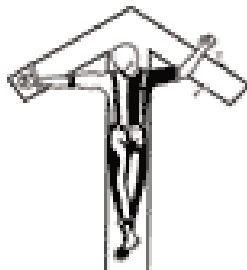
Nejčastěji užívaný symbol organizace Blood & Honour, která vznikla v osmdesátých letech v Anglii za účelem šíření rasistických a neonacistických materiálů mezi mládeží.

Obrázek č. 12

Symbol nacistické organizace Bílý árijský odpor, která má teroristické tendence.

Obrázek č. 13

Symbol ukřižovaného skinheada na válečné runě, který je někdy interpretován, jako vyjádření špatné situace dělnické třídy, z jejichž řad skinheadi vznikli.

Obrázek č. 14

Logo SHARP skinheads, zahrnující i symbol trojského bojovníka, souvisí s odkazem na hudební ska-la-belu Trojan Records, první generaci skinheads.

Obrázek č. 15

Znak Komunistické strany Československa, která je ve zprávách MV ČR řazena do oblasti levicového extremismu.

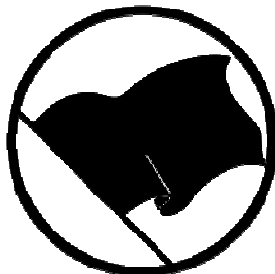
Obrázek č. 16

Znak Komunistického svazu mládeže, který byl též ve zprávě z roku 2006 zařazen do oblasti levicového extremismu. Znak bývá v červeno bílém provedení.

Obrázek č. 17

Stylizovaná černá anarchistická vlajka, charakterizuje černou barvu, jakož to symbol negace. Je představitelem internacionalismu, negujícího hranice.

Obrázek č. 18

Symbolem anarchismu je i písmeno A, vepsané do kruhu. A které přesahuje kruh, napodobuje pentagram a je významným symbolem anarchopunks.

Obrázek č. 19

Znak organizace Hizballáh. Jedná se o extremistickou Islámskou organizaci, jejíž stoupenci působí i na českém území.

Obrázek č. 20

Znak Groupe salafiste pour la Prédication e tle Combat, která se podle svého vyjádření stala v roce 2006 součástí sítě al-Kajdá.